

**Rady Gminy Solina
z dnia 28 września 2017 roku
w sprawie przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
w Gminie Solina na lata 2017- 2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r., poz.446 ze zm.) oraz art. 16b i art.17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 ze zm.)

Rada Gminy Solina

u c h w a ł a :

§ 1

Przyjmuje się Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025.

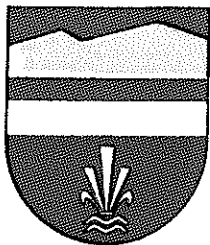
§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Solina

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY
Mariusz Kaliniewicz
Mariusz Kaliniewicz

***GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE SOLINA
NA LATA 2017-2025***

**Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Solinie z/s w Polańczyku**

**RADA GMINY
SOLINA**

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY**
Mariusz Kaliniewicz
Mariusz Kaliniewicz

Wstęp.....	5
I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA	7
1. Uzasadnienie celu tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina	9
2. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.....	10
3. Założenia, wartości i zasady stanowiące podstawę Strategii	18
II. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA.....	19
1. Podstawowe informacje o Gminie Solina	21
2. Sytuacja demograficzna.....	23
3. Struktura gospodarcza	26
4. Bezrobocie.....	27
5. Edukacja	29
6. Kultura, sport, turystyka i rekreacja	30
7. Ochrona zdrowia.....	30
8. Bezpieczeństwo publiczne.....	32
9. Pomoc społeczna	32
10. Sytuacja osób niepełnosprawnych	37
11. Przemoc i uzależnienia.....	41
12. Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego	43
13. Analiza SWOT.....	51
III. CZĘŚĆ PROGRAMOWA.....	55
1. Misja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i wskaźniki.....	57
2. Ramy finansowe	66
3. Monitoring strategii.....	67
Spis tabel	68
Spis rysunków	68
Spis wykresów.....	68

Wstęp

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku ma obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych (art. 16b), która powinna zawierać diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian, strategiczne cele projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań, sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe, jak również wskaźniki realizacji działań (art. 16b, ust. 2).

Według założeń ustawodawcy strategia powinna ułatwić rozwiązanie wielu problemów społecznych, jak również być podstawą do wypracowania mechanizmów wpływających na poprawę warunków życia mieszkańców Gminy Solina, skierowanych przede wszystkim do osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym. „Gminna Strategia Problemów Społecznych na lata 2017 – 2025” zawiera krótką charakterystykę Gminy, analizę istniejących problemów społecznych, analizę SWOT oraz określa wizję, misję GSRPS, jej cele strategiczne i kierunki działań w celu osiągnięcia zaplanowanych założeń. Najważniejsze strategiczne działania dotyczą bezpośrednio rodzin, dzieci, osób starszych, niepełnosprawnych, bezrobotnych i zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Uznano, że problemy dotyczące w/w grup utrudniają funkcjonowanie w społeczeństwie i są zagrożeniem rozwoju wielu problemów społecznych na poziomie lokalnym. Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 jest podstawowym wyznacznikiem realizowania konkretnych działań w zakresie polityki społecznej Gminy Solina, definiuje istniejące problemy, wyznacza priorytety i wskazuje na metody ich rozwiązania. Dokument ten wdraża pogłębienie i rozwój pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się pomocą społeczną w środowisku lokalnym oraz instytucjami działającymi w szerszych obszarach polityki społecznej, tj.: edukacja, polityka zdrowotna, bezpieczeństwo publiczne, pomoc niepełnosprawnym, zapobieganie wykluczeniu społecznemu.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 została opracowana przez zespół roboczy powołany Zarządzeniem Wójta Gminy Solina Nr 0050/21/11/15 z dnia 12.03.2015 r. w sprawie powołania zespołu roboczego do opracowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina.

Wykaz skrótów:

Dz. U.- Dziennik Ustaw

SWOT - akronim od angielskich słów: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) – zagrożenia

GSRPS –Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

DSRK - Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju

ŚSRK- Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

GUS- Główny Urząd Statystyczny

GOPS – Gminny ośrodek pomocy Społecznej

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

GZEAS – Gminny Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół

NZOZ – Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej

ZUS – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

KRUS – Kasa Rolniczego ubezpieczenia Społecznego

z/s – z siedzibą

GKRPA - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Programu FEAD - Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020)

UG – urząd gminy

GOKSiT – Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki

ŚDS – Środowiskowy Dom Samopomocy

KGW – Koło Gospodyń Wiejskich

KPR- Krajowy Program Reform

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

I. CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA

1. Uzasadnienie celu tworzenia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych to długookresowy dokument planistyczny, którego powstanie warunkuje art. 17 ust. 1 pkt 1 i art. 19 pkt 1, w powiązaniu z art.16 b. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Strategia musi uwzględniać programy z zakresu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, programów przeciwdziałania przemocy, programów ochrony zdrowia psychicznego i innych. Celem tych programów jest reintegracja, integracja osób i rodzin z różnych przyczyn zagrożonych wykluczeniem społecznym. Zgodnie z art. 16 b ustawy o pomocy społecznej, gmina i powiat mają za zadanie opracowanie strategii rozwiązywania problemów społecznych, a samorząd województwa strategii w zakresie polityki społecznej.

Strategia rozwiązywania problemów społecznych powinna zawierać takie elementy jak: diagnoza sytuacji społecznej, prognoza zmian w zakresie objętym strategią powinna określać:

- cele strategiczne projektowanych zmian;
- kierunki niezbędnych działań;
- sposoby realizacji strategii oraz jej ramy finansowe;
- wskaźniki realizacji działań.

Opracowanie Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017 – 2025 oraz jej wdrażanie, odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą m.in.:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r., poz. 930 ze zm.),
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r., poz. 224 z późn.zm),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r., poz. 239 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015 r., poz. 149 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015 r., poz. 1286 z późn. zm.),

- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2015 r., poz. 2156 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 114 z późn. zm.),
- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011 r., nr 231, poz.1375 z późn zm.),
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 581 z późn. zm.).

2. Ramy prawne i zgodność z innymi dokumentami strategicznymi.

W państwach będących członkami Unii Europejskiej funkcjonuje polityka społeczna, która ma na celu koordynację działań podejmowanych we wszystkich narodowych politykach. Prawo wspólnotowe bezpośrednio nie ingeruje w procesy systemowe z zakresu pomocy społecznej w żadnym z krajów członkowskich wspólnoty stanowi jednak źródło podstawowych zasad kształtujących normy prawne. Unia Europejska podejmuje wiele działań z zakresu polityki społecznej mających na celu szybkie wyjście z kryzysu i stworzenie optymalnych warunków rozwoju konkurencyjnej gospodarki oraz wzrost poziomu zatrudnienia. W celu realizacji w/w zadań ustanowiono „*Strategię na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu – Europa 2020*” tzw. Strategia „Europa 2020”.

Głównym celem strategii Europa 2020 jest wzrost gospodarczy, który będzie się opierał na wzajemnie powiązanych priorytetach tj. :

1. Rozwój inteligentny – rozwój gospodarki dzięki bardziej efektywnym inwestycjom opartym o wiedzę i innowacje;
2. Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu- wspierania gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia , spójnością społeczną i terytorialną.
3. Rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki nakierowanej na niskoemisyjność i konkurencyjność przemysłu;

Nadrzędne cele Strategii „Europa 2020” koncentrują się na dziedzinie zatrudnienia, innowacyjności, edukacji, walki z ubóstwem oraz w zakresie klimatu i energii. Instrumentem do realizacji tych działań jest Europejski Fundusz Społeczny. Gwarancją oczekiwanych skutków ma być solidny i skuteczny system zarządzania gospodarczego ułatwiający koordynację działań politycznych krajowych i unijnych.

Zintegrowane wytyczne Strategii „Europa 2020”:

1. Zapewnienie jakości i stabilności finansów publicznych.

2. Rozwiązanie problemu nierównowagi makroekonomicznej.
3. Zmniejszenie nierównowagi w strefie euro.
4. Optymalizacja pomocy na rzecz badań i rozwoju oraz innowacji, wzmocnienie trójkąta wiedzy i uwolnienie potencjału gospodarki cyfrowej.
5. Bardziej efektywne korzystanie z zasobów i ograniczenie emisji gazów cieplarnianych.
6. Poprawa otoczenia biznesu i środowiska konsumenckiego oraz modernizacja i rozwój bazy przemysłowej, aby zapewnić funkcjonowanie rynku wewnętrznego w pełnym zakresie.
7. Zwiększenie uczestnictwa kobiet i mężczyzn w rynku pracy, ograniczanie bezrobocia strukturalnego i promowanie jakości zatrudnienia.
8. Rozwijanie zasobów wykwalifikowanej siły roboczej odpowiadającej potrzebom rynku pracy oraz promowanie uczenia się przez całe życie.
9. Poprawa jakości i skuteczności systemów kształcenia i szkolenia na wszystkich poziomach oraz zwiększenie liczby osób podejmujących studia wyższe lub ich odpowiedniki.
10. Promowanie włączenia społecznego i zwalczanie ubóstwa.

Postulaty Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 zbieżne są ze Strategią „Europa 2020” w punktach dotyczących zwiększenia uczestnictwa kobiet i mężczyzn w rynku pracy, ograniczania bezrobocia strukturalnego i promowania jakości zatrudnienia oraz promowania włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa.

Krajowy Program Reform (KPR) uwzględniając krajowe uwarunkowania sytuacji społeczno-gospodarczej, wyznacza cele, które Polska powinna osiągnąć w 2020 r. jest również elementem systemu zarządzania krajową polityką rozwoju. KPR uwzględnia cele i priorytety wskazane w dziewięciu zintegrowanych strategiach, które przygotowuje rząd w ramach porządkowania strategii rozwoju dla Polski. Kluczową strategią w zakresie rynku pracy jest *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020* (przyjęta przez Radę Ministrów 26 kwietnia 2011 r.). Gminna Strategia Rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Solina jest spójna z założeniami Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020.

Głównym celem Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły one w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Natomiast cele szczegółowe to: wzrost zatrudnienia, wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych, poprawa sytuacji osób i grup

zagrożonych wykluczeniem społecznym, poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej oraz podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 jest zbieżna z *Długookresową Strategią Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności (DSRK)*. Jest to dokument określający główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju, obejmującym okres co najmniej 15 lat. Stanowi najszerszy i najbardziej ogólny element nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego założenia zostały określone w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju kraju oraz przyjętym przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. dokumencie *Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski*.

Główny cel Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności to: **Poprawa jakości życia Polaków** mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Rozwój Polski powinien odbywać się w trzech obszarach strategicznych równocześnie:

1. Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki.
2. Równoważenie potencjału rozwojowego regionów Polski.
3. Efektywność i sprawność państwa.

Kierunki interwencji podporządkowane schematowi trzech obszarów strategicznych, zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

1. Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna

Cel 1- Wsparcie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków dla wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji

Cel 2- Zmniejszenie długu publicznego i kontrola deficytu w cyklu koniunkturalnym

Cel 3- Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki

Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki

2. Polska Cyfrowa

Cel 5 – Stworzenie Polski Cyfrowej

3. Kapitał ludzki

Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia

4. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko

Cel 7- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

5. Rozwój regionalny

Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

6. Transport

Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

7. Sprawne państwo

Cel 10 – stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej

8. Kapitał społeczny

Cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 jest zbieżna ze Strategią „Europa 2020” w punkcie 3. Kapitał ludzki Cel 6- Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia.

Niniejszy dokument nawiązuje do *Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 (Strategia Rozwoju Kraju 2020 - ŚSRK)*, która jest elementem nowego systemu zarządzania rozwojem kraju, którego fundamenty zostały określone w znowelizowanej ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.). ŚSRK wytycza obszary strategiczne głównych działań oraz określa, jakie interwencje są niezbędne w perspektywie średniookresowej w celu przyspieszenia procesów rozwojowych. ŚSRK stanowi tym samym odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych przygotowywanych w Polsce na potrzeby programowania środków Unii Europejskiej na lata 2014-2020. Celem głównym Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia ludności.

W ramach ŚSRK wskazano trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą ich cele realizacyjne i działania rozwojowe:

Obszar 1. Sprawne i efektywne państwo

Cele: 1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem

2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe

3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Obszar 2. Konkurencyjna gospodarka

1. Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej
2. Wzrost wydajności gospodarki
3. Zwiększenie innowacyjności gospodarki
4. Rozwój kapitału ludzkiego
5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych
6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko
7. Zwiększenie efektywności transportu

Obszar 3. Spójność społeczna i terytorialna

Cele: 1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,

2. Zapewnienie środków na działania rozwojowe

3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 nawiązuje do Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju 2020 w następujących obszarach strategicznych :

II. Konkurencyjna gospodarka

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

II.4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej

II.4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

II.4.3. Zwiększanie mobilności zawodowej i przestrzennej

III. Spójność społeczna i terytorialna

Cel III.1. Integracja społeczna

III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym

III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 nawiązuje również do strategicznych dokumentów na poziomie regionalnym i wojewódzkim tj. do Strategii Rozwoju województwa – Podkarpackie 2020 i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (RPO WP).

Strategia Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 jest kluczowym dokumentem programowym rozwoju województwa do roku 2020. Jej działania programowe mają za zadanie

wzmocnienie przewag konkurencyjnych i niwelowanie barier rozwojowych oraz zmniejszenie wewnątrzregionalnych nadmiernych dysproporcji społeczno – gospodarczych. Konsekwencją tych działań w okresie wyznaczonym przez strategię będzie wzmocnienie konkurencyjności regionu w stosunku do innych, bardziej rozwiniętych obszarów kraju, a także UE.

Priorytetowym wyzwaniem Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020 jest walka z wykluczeniem społecznym i zmniejszenie poziomu biedy w województwie a także ograniczenie negatywnych zjawisk, takich jak: długotrwałe bezrobocie, ograniczenie w dostępie do podstawowych dóbr, do edukacji, bezradność społeczna, niepełnosprawność, duża liczba osób uzależnionych od alkoholu, zjawiskach silnie korelujących z występowaniem bierności zawodowej oraz trudnościami z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

Układ celów strategicznych oraz kierunki działań:

1.KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

1.1. Przemysł

1.2. Nauka, badania i szkolnictwo wyższe

1.3. Turystyka

1.4. Rolnictwo

1.5. Instytucje otoczenia biznesu

2. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

2.1. Edukacja

2.2. Kultura i dziedzictwo kulturowe

2.3. Społeczeństwo obywatelskie

2.4. Włączenie społeczne

2.5. Zdrowie publiczne

2.6. Sport powszechny

3. SIEĆ OSADNICZA

3.1. Dostępność komunikacyjna

3.2. Dostępność technologii informacyjnych

3.3. Funkcje metropolitalne Rzeszowa

3.4. Funkcje obszarów wiejskich

3.5. Spójność przestrzenna i wzmacnianie funkcji biegunów wzrostu

4. ŚRODOWISKO I ENERGETYKA

4.1. Zapobieganie i przeciwdziałanie zagrożeniom oraz usuwanie ich negatywnych skutków

4.2. Ochrona środowiska

4.3. Bezpieczeństwo energetyczne i racjonalne wykorzystanie energii

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 nawiązuje w ramach swoich celów z zakresu zagadnienia 2. tj. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY do działań strategicznych dotyczących włączenia społecznego, zmniejszenia poziomu biedy i wykluczenia społecznego w województwie oraz wzrostu aktywności osób mających trudności z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy.

Drugim strategicznym dokumentem na poziomie regionalnym jest **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020**, który formułuje ramy interwencji dla prowadzenia działań wpisujących się w trzy priorytety określone w głównym dokumencie kierunkowym dla polityki spójności, jakim jest Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu Europa 2020 oraz jest jednym z narzędzi realizacji Strategii Rozwoju Województwa – Podkarpackie 2020.

Zakres regionalnego programu operacyjnego jest odpowiedzią na wyzwania rozwojowe, określone dla regionu w głównych dokumentach strategicznych i uwzględnia te obszary interwencji, których realizacja przyniesie największe efekty.

Osie priorytetowe **Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020:**

Oś priorytetowa I - KONKURENCYJNA I INNOWACYJNA GOSPODARKA

Oś priorytetowa II - CYFROWE PODKARPACKIE

Oś priorytetowa III - CZYSTA ENERGIA

Oś priorytetowa IV – OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

Oś priorytetowa V – INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA

Oś priorytetowa VI – SPÓJNOŚĆ PRZESTRZENNA I SPOŁECZNA

Oś priorytetowa VII – REGIONALNY RYNEK PRACY

Oś priorytetowa VIII – INTEGRACJA SPOŁECZNA

Oś priorytetowa IX – JAKOŚĆ EDUKACJI I KOMPETENCJI W REGIONIE

Oś priorytetowa X – POMOC TECHNICZNA

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 nawiązuje do osi priorytetowej VIII- INTEGRACJA SPOŁECZNA, której celem jest aktywne włączenie, w tym z myślą o promowaniu równych szans oraz aktywnego uczestnictwa i zwiększaniu szans na zatrudnienie. Strategicznym dokumentem na poziomie lokalnym jest **Strategia Rozwoju Powiatu Leskiego do roku 2024**, której cele strategiczne powstały na podstawie oceny aktualnej sytuacji uwzględniającej zidentyfikowane w uspołecznionym procesie pracy problemy i czynniki wewnętrzne wpływające na możliwość

rozwoju powiatu (słabe i mocne strony) oraz zewnętrzne (szanse i zagrożenia w otoczeniu). Strategia jest dokumentem kierunkowym i mapą drogową, stanowiącą podstawę do podejmowania skoordynowanych działań przez wszystkich partnerów społecznych powiatu. Cele strategiczne zostały opracowane w 3 głównych obszarach funkcjonowania powiatu leskiego:

Obszar I: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

Cel 1. Poprawa warunków życia mieszkańców powiatu.

Obszar II: Potencjały i zasoby powiatu.

Cele: 1. Poprawa jakości życia w powiecie

2. Zwiększona aktywność społeczna mieszkańców.

3. Zrównoważony rozwój powiatu

4. Poprawa stanu rozwoju infrastruktury technicznej

Obszar III: Potencjały i zasoby powiatu

Obszar IV: Gospodarka i promocja powiatu.

Cel 1. Wzrost potencjału gospodarczego powiatu

Strategia Rozwoju Powiatu Leskiego do roku 2024 oraz Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025 Gminy Solina mają wspólny obszar działań, których celem jest realizacja celu strategicznego z Obszaru II tj. Poprawa jakości życia w powiecie w tym zmniejszenie skali bezrobocia i odpływu mieszkańców oraz zwiększona aktywność społeczna mieszkańców.

Na poziomie lokalnym najważniejszym dokumentem strategicznym jest **Strategia Rozwoju Gminy Solina do roku 2025**, która określa priorytety i cele polityki rozwoju społeczno-gospodarczego prowadzonego na obszarze Gminy Solina.

Obszar I: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców

Cel: 1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb społecznych

Obszar II: Potencjały i zasoby Gminy

Cele: 1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego

2. Wyższy poziom rozwoju zasobów technicznych

3. Poprawa stanu i utrzymanie ład przestrzennego

4. Poprawa stanu zachowania i poziomu wykorzystania dziedzictwa kulturowego

5. Poprawa i utrzymanie dobrego stanu środowiska naturalnego

6. Aktywna społecznie i zawodowo społeczność Gminy

7. Aktywna społecznie i zawodowo społeczność Gminy

Obszar III: Gospodarka i promocja Gminy

Cel: 1. Wyższy poziom wykorzystania potencjału gospodarczego Gminy

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 jest zbieżna ze Strategią Rozwoju Gminy Solina. Odnosi się to do tych sfer, których domeną są zagadnienia z zakresu problematyki społecznej. Chodzi tu głównie o cele z obszarów:

Obszar I: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców, cel strategiczny: 1. Wyższy poziom zaspokojenia potrzeb społecznych;

Obszar II: Potencjały i zasoby Gminy, cel strategiczny: 2. Poprawa poziomu bezpieczeństwa środowiskowego i społecznego, 7. Aktywna społecznie i zawodowo społeczność Gminy

3. Założenia, wartości i zasady stanowiące podstawę Strategii

Zespół pracujący nad Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina przyjął za podstawową, leżącą u podstaw formułowanych celów, zasady - subsydiarności i partnerstwa. Członkowie Zespołu podkreślali ważność tych zasad, bowiem w nich zawiera się i przez nie wyraża poszanowanie godności człowieka.. Zasady te również uznane zostały za generalne w polityce wspierania przez Unię Europejską poszczególnych państw w realizacji celów wynikających z ich strategii integracji i polityki społecznej.

Wszelkie działania podmiotów realizujących przyjęte, w Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025, powinny opierać się na przyjętych zasadach, normach i wartościach. Zasadą, która winna stanowić fundament polityki społecznej jest zasada dostępności wszystkich obywateli do wszystkich obszarów życia społeczno-gospodarczego. Oznacza to konieczność stworzenia obywatelom lokalnej społeczności możliwości równego korzystania z dostępu do rynku pracy, edukacji, ochrony zdrowia, mieszkań, kultury, sportu, pomocy społecznej, usług zapewniających pomoc prawną, bezpieczeństwo. Pamiętając też, człowiek nie jest jednostką samowystarczalną i potrzebuje kontaktu z innymi, należy każdemu dać również szansę udziału w różnych formach życia społecznego. Wychodząc z założenia, że ludzie posiadają ogromny zasób możliwości, Zespół uznał, iż ważną wartością jest rozwijanie i wykorzystywanie potencjału ludzkiego poprzez pobudzanie aktywności lokalnej oraz bazowanie na zasobach tkwiących w lokalnej społeczności. Instytucje i organizacje biorące udział w realizowaniu celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych mają obowiązek wspierania mieszkańców z zachowaniem zasady pomocniczości.

I. CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA

1. Podstawowe informacje o Gminie Solina

Gmina Solina jest jednostką administracyjną o statusie gminy wiejskiej. Należy do powiatu leskiego leżącego w południowo-wschodniej części województwa podkarpackiego. Gmina sąsiaduje z następującymi gminami powiatu leskiego: Gminą Baligród, Gminą Cisna, Gminą Lesko, Gminą Olszanica, oraz z gminami: Czarna i Ustrzyki Dolne należącymi administracyjnie do powiatu bieszczadzkiego.

Powierzchnia całkowita Gminy Solina wynosi 185km² (18 452ha).

W skład Gminy Solina wchodzi następujące miejscowości wiejskie:

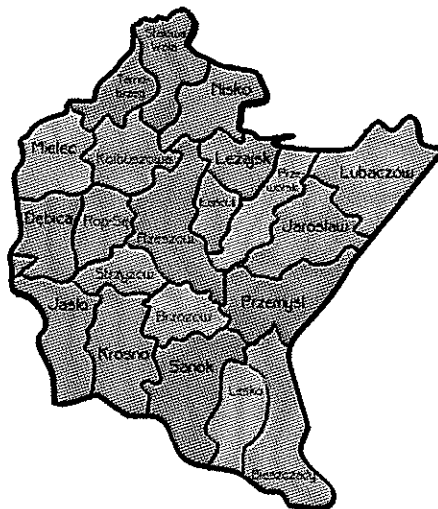
- Berezka,
- Bereźnica Wyżna,
- Bereźnica Niżna,
- Bóbrka,
- Bukowiec,
- Górzanka,
- Myczkowce,
- Myczków,
- Polańczyk,
- Polanki,
- Horodek,
- Radziejowa,
- Tyskowa,
- Studenne,
- Sakowczyk
- Rajskie,
- Rybne,
- Solina,
- Terka,
- Werlas,
- Wola Górzeńska
- Wola Matiaszowa,
- Wołkowyja,
- Zawóz.

Rysunek 1: Mapa Polski

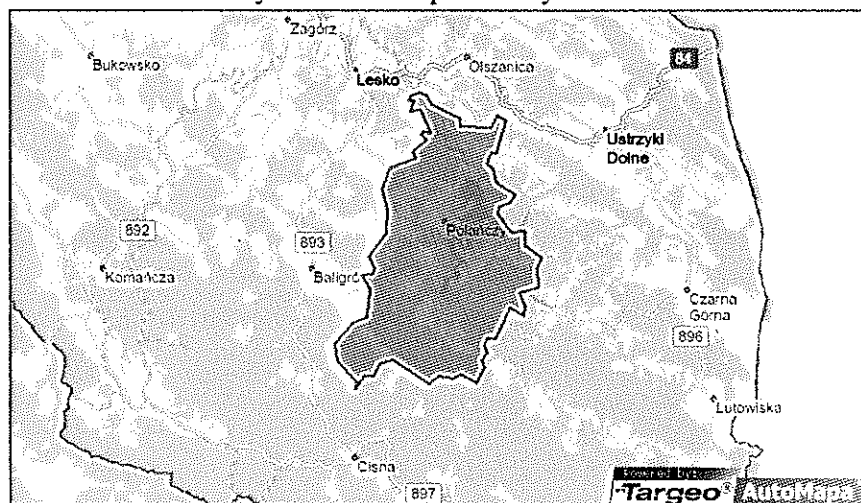
Źródło: <https://sites.google.com/site/województwopodkarpackie>

Rysunek 2: Mapa Województwa podkarpackiego.

Źródło: <http://mapa.targeo.pl/gmina-solina,702385/gmina>

Rysunek 3: Mapa Gminy Solina

Źródło:

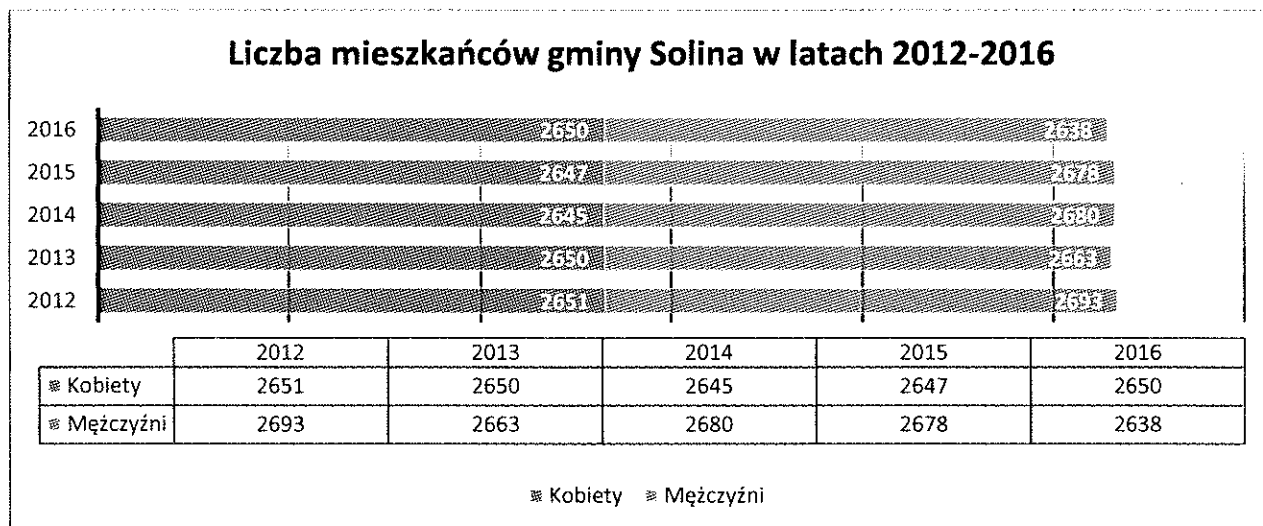
<http://mapa.targeo.pl/gmina-solina,702385/gmina>

Rozmieszczenie jednostek osadniczych i ludności na terenie Polski było ściśle zależne od środowiska przyrodniczego (najwięcej ludzi mieszka na terenach nizinnych i w dolinach rzek), przeszłości historycznej i zmiany granic Polski (stąd migracje ludności, zwłaszcza po okresach rozbiorów i wojen światowych) oraz migracji ludzi na tereny przemysłowe (za pracą, tam gdzie rozwijał się przemysł). Sieć osadnicza wykazuje też silny związek z rozmieszczeniem ludności i gęstością zaludnienia (liczba osób na 1 km² powierzchni), która jest uwarunkowana czynnikami społecznymi i przyrodniczymi, co decyduje również o rozmieszczeniu wsi i miast. Gmina Solina zlokalizowana jest na wschodzie kraju, gdzie gęstość sieci osadniczych wynosi od 10 do 15 miejscowości na 100 km², z reguły są to jednostki o liczbie mieszkańców powyżej 1000. Analizowana Gmina jest drugą co do wielkości obszarowej w powiecie leskim (większa jest tylko Gmina Cisna). Jej powierzchnia liczy 185 km² i zamieszkuje ją, według stanu na koniec grudnia 2016 roku 5 288 osób, co daje gęstość zaludnienia na poziomie 29 osób/ km² (jeden z niższych wskaźników wśród gmin powiatu leskiego). Polskie osadnictwo wyróżnia kilka typów wsi. Na ich rozmieszczenie wpływała rzeźba terenu, dostępność terenów wodnych, żyzność gleb i tradycja. Podkarpackie wsie, charakteryzuje zwarta zabudowa, która rozciąga się wzdłuż przecinających się ulic oraz/lub zwarta zabudowa rozciąga się wzdłuż jednej ulicy, po obu jej stronach. Rozmieszczenie ludności w Gminie jest bardzo nierównomierne. Większe skupiska ludności występują wzdłuż ciągów komunikacyjnych, rzadsze zabudowania występują wzdłuż ciągów w terenach wyżej wzniesionych i wśród kompleksów pól uprawnych. Największą miejscowością w Gminie Solina jest Polańczyk. Zamieszkuje tu 15,46% mieszkańców gminy. Miejscowościami o podobnej wielkości są Myczków, Myczkowce i Wołkowyja.

2. Sytuacja demograficzna

Na koniec 2016 r. liczba ludności faktycznie zamieszkującej Gminę Solina wynosiła 5 288 osób, tj. o blisko 0,01 % mniej w stosunku do 2012 roku. Poniżej zamieszczono wykres prezentujący zmiany liczby ludności faktycznie zamieszkującej Gminę Solina w latach 2012-2016.

Tabela 1: Liczba mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016

Źródło: Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych i GUS.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 1 wynika, że liczba mieszkańców Gminy Solina na przestrzeni 2012-2016 roku wykazuje bardzo zbliżone wartości w liczbie kobiet oraz niewielkie zmniejszenie się liczby mężczyzn. Faktyczna liczba stałych mieszkańców jest trudna do sprecyzowania z uwagi na rosnącą emigrację zarobkową mieszkańców.

W celu dokonania oceny potencjału gospodarczego Gminy Solina niezbędne jest dokonanie analizy mieszkańców Gminy z podziałem na wiek i płeć. Dzięki temu pojawi się możliwość identyfikacji ewentualnych problemów społecznych związanych z sytuacją ekonomiczną. Niezbędne dane przedstawiono w tabeli nr 2

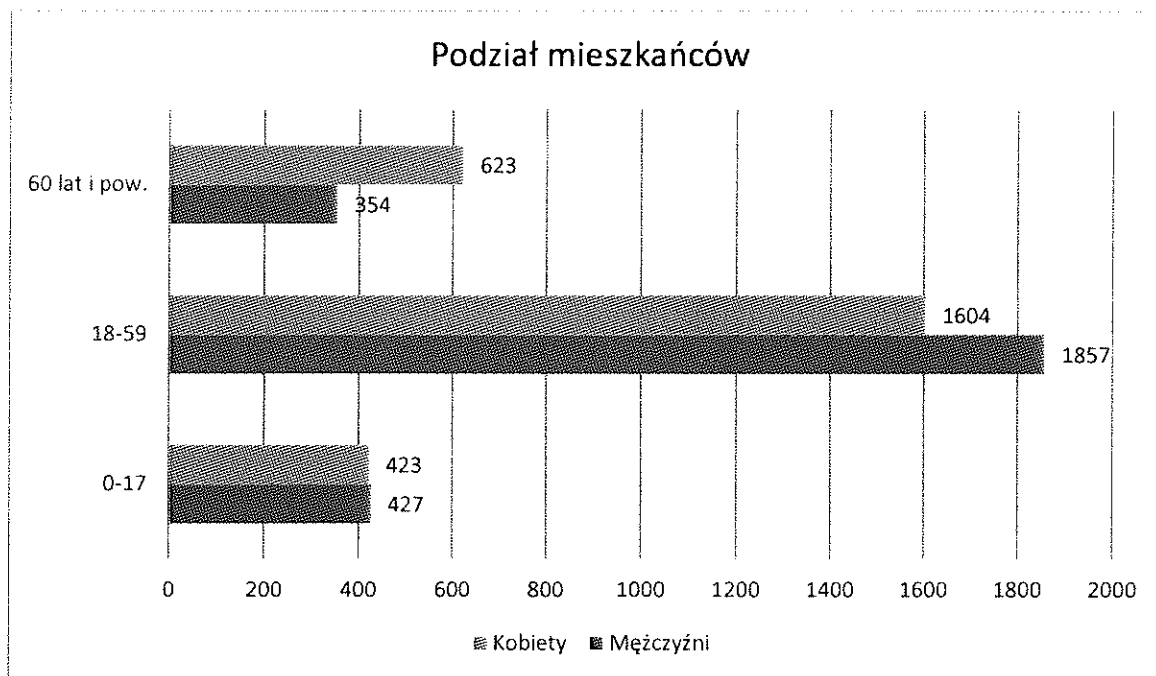
Tabela 2: Podział mieszkańców Gminy Solina wg wieku i płci na dzień 31.12.2016 r.

Przedział wiekowy	Mężczyźni		Kobiety		Mężczyźni i Kobiety	
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
0-17	427	16%	423	16%	850	16%
18-59	1857	71%	1604	61%	3461	66%
60 i więcej	354	13%	623	23%	977	18%
SUMA	2638	100%	2650	100%	5288	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z powyższej tabeli wynika, że w Gminie Solina na dzień 31.12.2016 r., 66% populacji mieszkańców stanowią osoby w wieku 18-59 lat, dlatego można stwierdzić, że jest to bardzo korzystny czynnik demograficzny dla rozwoju ekonomicznego w Gminie Solina. Omówiona struktura wiekowa ludności w rozbiciu na płeć przedstawia się na wykresach następująco:

Wykres 1: Podział mieszkańców Gminy Solina wg wieku i płci na dzień 31.12.2016 r.

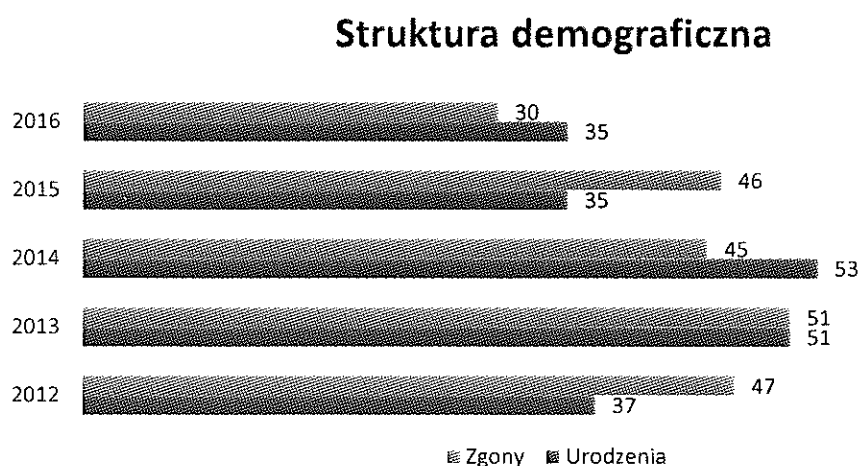

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że większość mieszkańców Gminy Solina w badanym okresie stanowią mężczyźni w wieku 18-59 lata w liczbie 1 857 osób, natomiast liczba kobiet w tym przedziale wiekowym stanowi 1 604 os.

Kolejnym bardzo ważnym elementem sytuacji demograficznej jest przyrost naturalny i liczba zgonów. Poniżej zostanie przedstawiona struktura urodzeń i zgonów mieszkańców Gminy Solina na przestrzeni 2012-2016 roku.

Wykres 2: Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych USC Solina i GUS

W latach 2012-2014 liczba urodzonych mieszkańców Gminy Solina nieznacznie wzrastała (37-51-53), natomiast liczba zgonów utrzymywała się na podobnym poziomie (47-51-46). W latach 2015-2016 w porównaniu z rokiem 2014 spadła liczba urodzeń mieszkańców Gminy Solina, obniżyła się również liczba zgonów.

3. Struktura gospodarcza

Gmina Solina stosunkowo do niedawna miała charakter typowo rolniczy, jednak dzięki danym statystycznym z ostatnich kilku lat można zauważyć, że znaczący wpływ na lokalne PKB i dochody mieszkańców ma również sektor usług turystycznych. Gmina Solina ulokowana jest na terenach wiejskich posiadających doskonale miejsce do rozwoju oferty wypoczynku, opartego na walorach środowiska i aktywności rekreacyjnej umożliwiającej poznanie walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych miejsca/regionu oraz interaktywnych metod prezentacji lokalnych zwyczajów, sposobów gospodarowania, tradycyjnej wytwórczości, itp. Dlatego turystyka stała się głównym bodźcem ekonomicznym do poprawy i jest głównym czynnikiem mobilizującym i aktywizującym dla mieszkańców w sferze zawodowej. Wg danych Strategii Rozwoju Gminy Solina do roku 2025 w Gminie Solina w 2015 roku w branży turystycznej w zakresie zakwaterowania i usług gastronomicznych działało 247 podmiotów gospodarczych.

W Gminie Solina działalność prowadzi 1170 podmiotów gospodarczych (dane GUS według stanu na koniec 2015 roku), z czego blisko 97% swoją działalność prowadzi w sektorze prywatnym. Charakterystykę podmiotów gospodarki narodowej według sektorów własności charakteryzuje poniższa tabela.

Tabela 3: Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Solina

Jednostka terytorialna	Sektor własności	Rodzaj	Rok	Wartość
GMINA SOLINA	Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego w tym Spółki handlowe	2015	22
	Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2015	1148

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika ze Strategii Rozwoju Gminy Solina na lata 2015-2025 główne źródła utrzymania mieszkańców to przede wszystkim dochody uzyskiwane z działalności rolniczej (36%) oraz z emerytur i rent (19%). W tabeli nr 3 przedstawiono główne źródła dochodów mieszkańców Gminy Solina.

Tabela 4: Źródła dochodów mieszkańców Gminy Solina.

Źródło dochodu	Wartość
dochód z działalności rolniczej	36%
dochód z emerytury i renty	19%
dochód z pozarolniczej działalności gospodarczej	17%
dochód z pracy najemnej	24%
Dochód z innych niezarobkowych źródeł poza emeryturą i rentą	4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

4. Bezrobocie

Poziom bezrobocia na terenie Gminy Solina jest bardzo istotnym wyznacznikiem standardu życia mieszkańców. Brak miejsc pracy powoduje jego znaczne obniżenie. Długotrwale pozostawanie bez zatrudnienia ogranicza szanse na podjęcie pracy, przyczynia się do ubożenia ludności, a nawet prowadzi do wykluczenia społecznego. Bezrobocie jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje, są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja dużych grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Strata pracy, przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej - prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi tego konsekwencjami. Najbardziej zauważalnymi skutkami długotrwałego bezrobocia są:

- obniżenie standardu materialnego rodziny – zmuszającego często do konieczności korzystania ze wsparcia pomocy społecznej,
- skutki psychologiczne bezrobocia – wpływają na wzrost problemów emocjonalnych wywołanych przez zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej wszystkich członków rodziny,
- izolacja społeczna - ograniczone zostają kontakty interpersonalne wszystkich członków rodziny bezrobotnego zarówno ze znajomymi, jak i z dalszą rodziną.

Tabela 5: Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016

Rok	Liczba zarejestrowanych osób ogółem	W tym kobiety	Udział % kobiet	Liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku		Liczba bezrobotnych bez prawa do zasiłku	
				Ogółem	K	Ogółem	K
2012	612	306	50%	167	110	445	196
2013	605	276	45,62%	139	84	466	192
2014	591	257	43,48%	139	73	452	184
2015	564	244	43,26%	132	76	409	158
2016	541	237	43,80%	120	69	444	175

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Lesko i GUS

W badanym okresie najwyższa liczba osób bezrobotnych wystąpiła w 2012 roku i wynosiła 612 osób. Najmniejsza liczba ogółu osób bezrobotnych z terenu Gminy Solina wynosiła 541 w 2016 roku. Wskaźnik procentowy udziału kobiet w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w Gminie Solina w analizowanym okresie charakteryzuje się niewielką tendencją spadkową. W 2016 roku wskaźnik ten zmniejszył się o 6,20 % w stosunku do 2012 roku i wynosi 43,80%.

Analizując poziom bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Solina niezbędne jest dokonanie podziału bezrobotnych według wieku, czasu pozostawania bez pracy, oraz porównanie liczby nowo zarejestrowanych osób bezrobotnych (z uwzględnieniem osób wcześniej pracujących) oraz osób wyłączonych z ewidencji bezrobotnych (z powodu podjęcia pracy oraz z powodu niepotwierdzenia gotowości). Dane szczegółowe w tym zakresie na przestrzeni 2012-2016 roku przedstawia poniższa tabela

Tabela 6: Analiza profilu bezrobotnych z Gminy Solina w okresie 2012-2016

		2012		2013		2014		2015		2016	
		ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Wiek	18-25 lat	122	59	137	55	110	43	105	40	72	28
	26-30 lat	bd	Bd	bd	bd	bd	bd	93	38	88	35
	Pow. 50 lat.	109	48	111	38	123	44	117	42	114	43
Długotrwale bezrobotni		309	143	307	140	304	128	305	120	295	118
Nowo zarejestrowani bezrobotni	ogółem	64		56		42		59		63	
	Poprzednio pracujący	53		49		40		56		55	
Wyłączeni z ewidencji bezrobotnych	ogółem	20		36		34		40		44	
	Podjęcie pracy	11		27		18		15		21	
	Niepotwierdzenie gotowości	2		3		12		19		16	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Lesko i GUS

Analizując wyżej przedstawione dane można stwierdzić, że w porównaniu z 2012 rokiem (122 os.) w 2016 roku znacznie zmniejszyła się liczba osób bezrobotnych w wieku do 25 roku życia (72 os.), niepokojącą tendencją wzrostową charakteryzuje się liczba osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. W 2012 roku było 109 w/w osób (w tym 48 kobiet) zarejestrowanych w PUP Lesko, a w 2016 roku 114 osób (w tym 43 kobiety). Liczba mieszkańców Gminy Solina długotrwale bezrobotnych od roku 2012 utrzymuje się na zbliżonym poziomie i oscyluje wokół liczby 300 osób. Od 2012 roku systematycznie zwiększa

się liczba osób bezrobotnych wyłączonych z ewidencji z powodu podjęcia pracy oraz z powodu niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy. W Gminie Solina bezrobocie stanowi jeden z najbardziej newralgicznych punktów wszelkich dyskusji o prawidłowy kształt sfery społeczno – gospodarczej.

5. Edukacja

Zasadniczą rolę w rozwoju każdego człowieka pełni edukacja, która jest rozumiana jako wychowanie, wykształcenie, nauka oraz zdobywanie wiedzy, umiejętności i kształcenie. Edukacja to proces, który trwa od młodości, jest sposobem na podniesienie jakości zasobów ludzkich, a tym samym poziomu konkurencyjności gospodarki i przyspieszenia tempa rozwoju gospodarczego. Głównym problemem edukacji jest nierówny dostęp do niej przez całe życie, efektem czego są zróżnicowane szanse życiowe poszczególnych grup ludności, np. młodzieży mieszkającej na wsi i w mieście, dziewcząt i chłopców, dorosłych bez wykształcenia i z wykształceniem.

W roku szkolnym 2015/2016 w Gminie Solina funkcjonowało 7 szkół podstawowych i 3 szkoły gimnazjalne. W Gminie Solina nie działa ani jedno przedszkole niepubliczne. Na rok szkolny 2015/2016 zorganizowano ogółem 9 oddziałów przedszkolnych. We wszystkich placówkach przedszkolnych prowadzących działalność na terenie Gminy Solina przyjęto 143 dzieci. Ogółem we wszystkich oddziałach szkolnych przebywało 596 uczniów. Na terenie Gminy Solina nie ma szkół z klasami sportowymi, oddziałami integracyjnymi i specjalnymi. Szkoły podstawowe w Gminie Solina w 2012 roku były w 85,71% wyposażone w komputery przeznaczone do użytku uczniów z dostępem do Internetu. Liczba komputerów z dostępem do Internetu przeznaczonych do użytku uczniów przypadająca na 1000 uczniów w Gminie Solina już w 2012 roku wyniosła 372 i osiągnęła wartość znacznie wyższą niż na obszarach wiejskich województwa i wyższą niż na obszarach wiejskich w kraju. Dane szczegółowe na temat ww. placówek, a także liczby dzieci i uczniów do nich uczęszczających (w 2016 r.) oraz nauczycieli w nich pracujących przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7: Szkoły w Gminie Solina

Lp.	Nazwa placówki	Nauczyciele – liczba etatów	Rodzaj szkoły	Ilość uczniów	Ilość oddziałów
1	Zespół Szkół im. Józefa Blizińskiego w Bóbrce	18,9	OP	35	2
			SP	49	6
			GM	21	3
2	Zespół Szkół w Wołkowyi - Szkoła Filialna w Bukowcu	2	OP	12	1
			SP	5	1
			GM	0	0
3		18,9	OP	21	1

	Zespół Szkół im. Księdza Jana Siuzdaka w Wołkowyi		SP	94	6
			GM	45	3
4	Zespół Szkół im. Księdza Franciszka Stopy w Myczkowie	21,73	OP	38	2
			SP	90	6
			GM	72	3
5	Szkoła Podstawowa w Myczkowcach	5,5	OP	13	1
			SP	14	3
			GM	0	0
6	Szkoła Podstawowa w Berezce	9,72	OP	13	1
			SP	55	6
			GM	0	0
7	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zawozie	3,17	OP	11	1
			SP	8	1
			GM	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GZEAS i GUS

6. Kultura, sport, turystyka i rekreacja

Korzystanie z dóbr kultury wpływa na jakość życia ludności i świadczy o poziomie rozwoju społecznego. W Gminie Solina głównym organizatorem życia w sferze kulturalnym jest Gminny Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Polańczyku, z którego inicjatywy odbywa się wiele imprez kulturalnych. Wśród nich wyróżniają się „Dni Gminy Solina”, Europejska Noc Muzeów w Muzeum Kultury Duchowej i Materialnej Bojków w Myczkowie, cykl imprez lokalnych w ramach „Solińskiego Lata” tj. „Dzień Drwala”, „Dzień Wilka”, „Bieszczadzkie konfrontacje kulinarne” i inne. Z cyklu imprez sportowych na terenie Gminy Solina odbywają się m.in. Puchar Podkarpacia w Nordic Walking, Światowy Złot Morsów a także rozpoczęły funkcjonowanie dwie siłownie wewnętrzne: w Myczkowie i w Polańczyku. Od 2016 roku na terenie Gminy Solina prowadzone są zajęcia promujące zdrowy tryb życia mieszkańców tj. Krav Maga, Zumba, Akademia Tańca Współczesnego, Aerobic, Solińska Akademia Sztuk Walki, Solińska Liga Halowa w piłce nożnej, EasyFit.

7. Ochrona zdrowia

Największy wpływ na stan zdrowia ludności ma styl życia i zachowania zdrowotne. Do czynników zagrażających zdrowiu należą przede wszystkim: mała aktywność fizyczna, nieprawidłowości w sposobie żywienia, palenie tytoniu, nadmierne spożycie alkoholu, używanie narkotyków, zły stan środowiska naturalnego, niewłaściwe warunki bezpieczeństwa pracy, wypadki drogowe oraz brak powszechnej profilaktyki. Za pomocą systemu opieki zdrowotnej stosuje się ogół środków mających na celu zapobieganie i leczenie chorób populacji. W tym obszarze są świadczone usługi ambulatoryjne i stacjonarne.

W Gminie Solina funkcjonuje głównie ambulatoryjny system opieki zdrowotnej, do których należą:

- NZOZ „POL-MED” s. c. w Polańczyku i w Solinie,

- Ośrodek Zdrowia Os. "Na Górcie", Gabinet Lekarski,
- Przychodnia Lekarska w Solinie,
- Ośrodek Zdrowia w Wołkowie,
- Stacja Pogotowia Ratunkowego w Polańczyku

Na terenie Gminy Solina, w miejscowości Polańczyk funkcjonuje dwie apteki. Mieszkańcy Gminy Solina w zakresie stacjonarnej opieki zdrowotnej, korzystają z usług Szpitala Powiatowego Samodzielnego Publicznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Lesku. Osoby wymagające opieki długoterminowej są kierowani do najbliższych placówek świadczących takie usługi, tj. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Dynowie, Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta, Koło w Sanoku.

Na terenie Gminy Solina od 1977 roku prowadzone jest lecznictwo, w 1999 roku Polańczyk uzyskał status uzdrowiska. Największym walorem Polańczyka jest występowanie wód mineralno wodorowęglanowo-sodowych-jodkowych-borowych – o nazwie „Polańczanka” oraz chlorkowo-wodorowęglanowe-sodowe, bromkowe, jodkowe, fluorkowe i bromowe – o nazwie „Solinianka”, co pozwala wykorzystać ich działanie w kuracji pitnej i kąpielach leczniczych. Na półwyspie Polańczyk znajduje się baza sanatoryjno-wypoczynkowa. W obiektach sanatoryjnych: „Amer-Pol”, „Atrium”, „Dedal”, „Plon” i „Solinka”, może się leczyć łącznie 900 osób. Ośrodki posiadają własne zakłady przyrodolecznicze i gabinety zabiegowe oraz są przystosowane dla osób niepełnosprawnych ruchowo. Jednocześnie na terenie uzdrowiska istnieją ośrodki wypoczynkowe: „Jawor”, „Molo” i „Skalny”.

Uzdrowiska Polańczyk jest wskazane do leczenia następujących schorzeń: choroby ortopedyczno-urazowe, choroby reumatyczne, choroby kardiologiczne i nadciśnienie, choroby górnych dróg oddechowych, choroby dolnych dróg oddechowych, choroby endokrynologiczne, cukrzyca. Metody lecznicze stosowane w sanatoriach:

- Kinezyterapia: (indywidualna, grupowa, terenoterapia), Peloidoterapia (okłady, kąpiele zawieszinowe z pasty borowinowej), Hydroterapia (kąpiele wirowe, bicz szkocki, masaż podwodny, hydromasaż), Fizykoterapia (elektroterapia, ultrasonoterapia, magnetoterapia);
- Fototerapia: emitery promieniowania podczerwonego, emitery promieniowania ultrafioletowego (zabiegi częściowe i całkowite), lampy B-V, lasery;
- Krioterapia: miejscowa CO₂ i ciekłym azotem, ogólna (sanatorium „DEDAL”);
- Inhalacje: indywidualne (lekowe, solankowe, olejkowe), tężnia solankowa;
- Zabiegi balneologiczne (kąpiele lecznicze): solankowe, siarczkowe kwasowęglowe, perełkowe;
- Zabiegi hypertermalne sauna;

- Masaże lecznicze (klasyczne, segmentarne, limfatyczne);
- Krenoterapia (kuracja pitna)
- Edukacja Zdrowotna

8. Bezpieczeństwo publiczne

Przestępczość jest zjawiskiem bardzo dynamicznym i rozwojowym. Jest ono powszechnie uważane jako główny czynnik zagrażający bezpieczeństwu publicznemu. Choć stanowi margines życia społecznego, poprzez swą intensywność i częstotliwość może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludności oraz odciskać dotkliwe piętno na jej funkcjonowaniu. W sprawach ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz w postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Policji, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, na terenie Powiatu Leskiego do którego administracyjnie należy Gmina Solina, jest Komendant Powiatowej Policji w Lesku. Na terenie Gminy Solina jest zlokalizowana jednostka Policji w Polańczyku – tzw. Zespół Prewencji, Polańczyk ul. Zdrojowa 2.

Według danych GUS w 2014 roku w Gminie Solina popełniono ogółem 100 przestępstw, w tym 56 przestępstw kryminalnych, przestępstwa gospodarcze – 29 czyny, przestępstwa drogowe- 12 czynów, przestępstwa przeciwko mieniu- 12 czynów, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu- 3 czyny.

W zakresie ochrony ludności, ochrony przeciwpożarowej oraz ratownictwa na terenie miasta Lesko i powiatu leskiego zapewnia Komenda Powiatowa Straży Pożarnej w Lesku. Na terenie Gminy Solina funkcjonuje 9 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej: w miejscowościach: Myczków, Polańczyk, Terka, Myczkowce, Bóbrka, Górzanka, Wola Matiaszowa, Bukowiec, Wołkowyja. Jednostki OSP z miejscowości Polańczyk, Myczkowce są w Krajowym Systemie Gaśniczym.

9. Pomoc społeczna

Na podstawie ustawy o pomocy społecznej funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku, który jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężania trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Instytucja ta wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku realizuje zadania wynikające również z innych aktów prawnych, takich jak: ustawa o świadczeniach rodzinnych i ustawa o

pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci, ustawa o świadczeniach zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych, ustawa o powszechnym ubezpieczeniu społecznym oraz ustawa o ochronie zdrowia psychicznego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej zatrudnia 3 pracowników socjalnych oraz Kierownika Ośrodka i księgową na 1/2 etatu. Ośrodek ponadto prowadzi sprawy przyznawania i wypłaty świadczeń rodzinny i świadczeń z funduszu alimentacyjnego wraz z podejmowaniem działań wobec dłużników alimentacyjnych – zatrudniając w tym celu 1 pracownika, który jest finansowany w większości z budżetu państwa. GOPS Solina od 01.04.2016 roku realizuje również wypłatę świadczeń wychowawczych w ramach programu „500+” – do obsługi tego zadania zatrudniono 1 pracownika, którego koszty utrzymania są w pełni finansowane z budżetu państwa. Dodatkowo w tut. Ośrodku jest zatrudniony asystent rodziny.

Tabela 8: Stan zatrudnienia i wykształcenia pracowników GOPS na koniec 2016 roku

Lp.	Stanowisko	Liczba etatów	Wykształcenie
1.	Kierownik GOPS	1	wyższe
2.	Pracownik socjalny	3	2 os. wyższe 1 os. średnie
3.	Podinspektor ds. świadczeń rodzinnych	1	wyższe
4.	Podinspektor ds. świadczeń wychowawczych	1	wyższe
5.	Asystent rodziny	1/2	wyższe
6.	Księgowa	1/2	wyższe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Wśród osób zatrudnionych w GOPS Solina z/s w Polańczyku 7 posiada wyższe wykształcenie kierunkowe zgodne z wykonywanym zawodem, natomiast 1 z nich posiada wykształcenie średnie tj. dwuletnie studium pomaturalne –szkoła dla pracowników socjalnych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku udziela pomocy i wsparcia osobom i rodzinom, które spełniają określone warunki przedstawione w poszczególnych aktach prawnych. I tak np. w odniesieniu do świadczeń z pomocy społecznej jednym z nich jest kryterium dochodowe, które jest ustalone na poziomie 634 zł miesięcznie w przypadku osoby samotnie gospodarującej i 514 zł na osobę w rodzinie. Kryterium dochodowe stosowane jest również przy przyznawaniu zasiłków rodzinnych i świadczeń alimentacyjnych. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeśli dochód rodziny na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza 674,00 zł, a gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeśli dochód ten nie przekracza 764,00 zł. Świadczenia z funduszu alimentacyjnego przysługują z kolei, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę w rodzinie

nie przekracza kwoty 725 zł. Świadczenie wychowawcze wypłacane w ramach realizacji programu „500+” przyznawane jest na pierwsze dziecko po spełnieniu kryterium ustalonego przez ustawodawcę, które wynosi 800 zł. na osobę w rodzinie, natomiast na drugie i kolejne dzieci świadczenie to jest przyznawane niezależnie od

dochodu rodziny. W zakresie udzielania pomocy i wsparcia rodzinom i osobom we wzmacnianiu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez kształtowanie odpowiednich ról społecznych realizowana jest pomoc pracowników socjalnych w formie pracy socjalnej. GOPS Solina z/s w Polańczyku udzielił pomocy i wsparcia na koniec 2016 roku 176 rodzinom liczącym 390 osób w rodzinach .

Tabela 9: Liczba klientów GOPS na przestrzeni 2012-2016 roku.

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenia	284	284	261	261	176
Liczba rodzin przypadających na liczbę wydanych decyzją świadczeń	156	162	245	145	119
Liczba osób w rodzinach	572	581	544	504	390

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli nr 9 wynika bardzo wyraźnie, że w porównaniu z latami 2012-2016 w 2016 roku znacznie zmniejszyła się liczba osób i rodzin, którym przyznano decyzją świadczenie. W kolejnej tabeli nr 10 zostaną przedstawione główne powody udzielania pomocy klientom GOPS Solina z/s w Polańczyku na przestrzeni lat 2012-2016.

Tabela 10: Powody udzielania pomocy klientom GOPS Solina

Powód trudnej sytuacji życiowej	R- Liczba rodzin O- Liczba osób w rodzinach									
	2012		2013		2014		2015		2016	
	R	O	R	O	R	O	R	O	R	O
Ubóstwo	106	387	118	407	113	392	98	341	86	279
Bezrobocie	97	369	103	378	93	325	80	290	69	229
Niepelnosprawność	44	138	48	157	57	182	44	116	39	107
Długotrwała lub ciężka choroba	55	138	51	176	60	199	65	214	50	173
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	54	230	48	215	49	189	54	222	47	180
Alkoholizm	11	34	12	35	13	31	19	50	20	50
Potrzeba ochrony macierzyństwa	14	0	16	0	13	0	11	0	6	40
Bezdomność	2	2	2	0	2	0	2	0	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0	1	3	2	5	1	1
Zdarzenia losowe	2	8	2	6	2	6	1	2	0	0
Przemoc w rodzinie	0	0	1	4	1	5	5	18	4	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Analizując dane zawarte w tabeli nr 10 można stwierdzić, że najczęstszą przyczyną udzielenia pomocy finansowej w wyżej wymienionym okresie były ubóstwo, bezrobocie,

niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Z powyższych danych wynika, że zmniejsza się liczba osób, którym udzielono pomocy z powodu ubóstwa i bezrobocia. Niepokojącą tendencją wzrostową od 2015 roku nabiera udzielania pomocy z powodu wystąpienia alkoholizmu i przemocy w rodzinie.

W tabeli nr 11 wykazano najważniejsze wydatki poniesione na pomoc finansową realizowaną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku na przestrzeni 2012-2016 roku.

Tabela 11: Wydatki GOPS Solina przeznaczone na pomoc finansową

Formy pomocy	Rok				
	2012	2013	2014	2015	2016
Zasiłki stałe	86 679	95 938	90 968	85 485	93 151
Zasiłki celowe	77 290	70 271	80 568	75 199	71 945
Zasiłki okresowe	21 824	24 320	20 643	16 926	19 125
Usługi opiekuńcze	7 056	0	3 480	4 156	0
Dożywianie/Posiłek	48 881	47 532	43 619	42 377	33 257
Odpłatność za dom pomocy społecznej	107 194	78 398	102 689	68 713	75 437
Dodatki mieszkaniowe	71 602	72 537	69 193	73 193	68 300
RAZEM (w zł)	420 526	364 676	411 160	366 049	361 215

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że pomoc finansowa udzielana mieszkańcom Gminy Solina od 2012 roku utrzymuje się na zbliżonym poziomie. W pojedynczych okresach wysokość świadczeń nieznacznie ulega wahaniom.

W ramach realizacji swoich zadań GOPS Solina z/s w Polańczyku realizuje wypłatę świadczeń rodzinnych wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze w postaci zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka. Wydatki poniesione na realizację zadań w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 12: Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i składki emerytalne i rentowe wypłacone w latach 2012-2016

	2012	2013	2014	2015	2016
Świadczenia rodzinne ogółem	1 592 649	1 491 140	1 467 142	1 468 622	1 556 412
Liczba świadczeń	11 939	10 853	9 886	9 475	9 626
W tym: zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	912 778	913 730	827 909	736 075	888 364
Liczba świadczeń	9 993	9014	8253	7782	7642

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Z danych przedstawionych w tabeli nr 12 wynika, że kwota wypłacanych świadczeń rodzinnych na przestrzeni lat 2012-2016 ulega niewielkim wahaniom, zmniejszyła się również liczba wypłaconych zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami. Jednak ogólna kwota świadczeń rodzinnych oscyluje wokół kwoty 1 500 000 zł. jest to kwota uwzględniająca realizacją wypłat pozostałych świadczeń tj. świadczenia opiekuńcze w formie zasiłku pielęgnacyjnego specjalnego zasiłku opiekuńczego i świadczenia pielęgnacyjnego oraz jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia się dziecka.

Od 01.04.2016 r. GOPS Solina z/s w Polańczyku realizuje projekt „500+” w ramach Ustawy o Pomocy Państwa w Wychowaniu Dzieci, w ramach którego wypłacane jest świadczenie wychowawcze w wysokości 500 zł na każde drugie i kolejne dziecko bez względu na dochód, natomiast świadczenie na pierwsze dziecko przyznawane jest w sytuacji gdy rodzina nie przekracza ustawowego kryterium dochodowego, które wynosi 800 zł na osobę w rodzinie. W 2016 roku świadczenie wychowawcze przyznano dla 610 dzieci i wypłacono w wysokości 2 592 189,40 zł.

Oprócz w/w form wsparcia, rodziny wymagające pomocy mogą zostać objęte pomocą asystenta rodziny, który prowadzi pracę z rodziną poprzez realizację planu pracy we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym. Udziela pomocy w poprawie sytuacji życiowej rodziny – zwłaszcza w prowadzeniu gospodarstwa domowego, udziela pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych oraz wspiera aktywność społeczną rodziny, udziela pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej, motywuje do udziału w zajęciach grupowych mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych, udziela wsparcia dzieciom, podejmuje działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci.

Tabela 13: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Wyszczególnienie	2015	2016
Liczba rodzin korzystających z usług asystentów rodziny, z tego:	12	14
do 3 miesięcy	0	1
powyżej 3 do 12 miesięcy	9	4
Powyżej 1 roku	0	6
Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną	9	13
Liczba rodzin, z którymi asystent rodziny zakończył pracę, w tym:	0	3
ze względu na osiągnięcie celów	0	2
ze względu na brak efektów	0	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia 1 asystenta rodziny od 2015 roku. W 2016 r. łączna liczba rodzin objętych pracą asystenta wynosiła 14, z czego 4 rodziny korzystało z pomocy asystenta rodziny przez okres powyżej 1 roku. Asystent rodziny w 2016 roku zakończył pracę z 3 rodzinami, w tym z 2 ze względu na osiągnięcie celów, a z 1 z powodu braku efektów.

10. Sytuacja osób niepełnosprawnych

Niepełnosprawność jest terminem używanym w odniesieniu do wszystkich osób, które w wyniku choroby, urazu lub wady utraciły sprawność organizmu, układu lub narządu. Określenie człowiek niepełnosprawny obejmuje wiele pojęć bliskoznacznych tj.: kaleka inwalida, upośledzenie, ułomność itp. Pojęcie niepełnej sprawności łączy się z naruszeniem lub uszkodzeniem sprawności psychofizycznej, która prowadzi do stanu określonego jako ograniczenie funkcjonalne lub ograniczenie aktywności życiowej człowieka. Stan ten nie zawsze współwystępuje ze zmianami fizycznymi. Może pojawić się między innymi jako: naruszenie sprawności działania lub odchylenie od normy funkcjonowania na skutek stanów określonych jako nerwice. W Polsce upowszechniła się definicja osoby niepełnosprawnej uchwalona 1 sierpnia 1997r. przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej (Karta Praw Osób Niepełnosprawnych), która za niepełnosprawne uznaje osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudni, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowym, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji. Europejskie Forum Niepełnosprawności w Parlamencie Europejskim przyjęło następującą definicję: „Osobą niepełnosprawną jest jednostka w pełni swych praw, znajdująca się w sytuacji upośledzającej ją na skutek barier środowiskowych, ekonomicznych i społecznych, których z powodu występujących u niej uszkodzeń nie może przezwyciężać w taki sposób jak inni ludzie. Bariery te zbyt często są zwiększone przez deprecjonujące postawy ze strony społeczeństwa”

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku, przekazał zestawienie osób niepełnosprawnych za okres 2009-2015 roku zawierający liczbę osób zaliczonych do niepełnosprawnych prawomocnym orzeczeniem lub wyrokiem sądu z uwzględnieniem przyczyny niepełnosprawności, wieku, płci, stopnia niepełnosprawności i wykształcenia w przypadku osób po 16 roku życia. W pierwszej kolejności zostanie dokonana analiza osób niepełnosprawnych po 16 roku życia, w podziale na kategorie wiekowe, stopnie niepełnosprawności, płeć i wykształcenie oraz symbol niepełnosprawności.

Tabela 14: Wykaz osób z orzeczonym stopniem niepełnosprawności, mieszkańców Gminy Solina, powyżej 16 roku życia) w latach 2009 – 2015

Symbole	Niepełnosprawni																
	Wg stopnia niepełnosprawności				Wg wieku				Wg płci		Wg wykształcenia				Wg zatrudnienia		
	Razem	znaczny	umiarkowany	lekki	16-25	26-40	41-50	60-	Kobiety	Mężczyźni	Mniej niż podstawowe	Podstawowe/ gimnazjalne	zasadnicze	średnie	wyższe	pracujący	niepracujący
01-U	6	1	5	0	5	1	0	0	4	2	2	3	0	1	0	0	6
02-P	29	4	21	4	6	8	12	3	17	12	4	12	4	8	1	3	26
03-L	22	3	11	8	7	1	3	11	10	12	3	11	3	4	1	0	22
04-O	15	5	8	2	3	3	4	5	8	7	0	7	2	5	1	7	8
05-R	90	40	39	11	7	5	25	53	42	48	10	39	24	10	7	10	80
06-E	2	0	2	0	0	1	0	1	0	2	0	1	1	0	0	0	2
07-S	94	50	35	9	3	1	20	70	47	47	8	57	12	15	2	2	92
08-T	13	9	4	0	0	2	8	3	5	8	2	1	5	3	2	4	9
09-M	14	10	4	0	2	1	3	8	6	8	1	5	4	4	0	1	13
10-N	86	49	27	10	7	6	21	52	40	46	6	44	15	15	6	9	77
11-I	33	18	13	2	5	3	13	12	23	10	2	13	7	10	1	2	31
12-C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem	134	58	53	23	22	16	42	54	62	72	12	57	27	27	11	15	119
%	100%	43%	40%	17%	17%	12%	31%	40%	46%	54%	9%	43%	20%	20%	8%	11%	89%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku

Powyższa analiza wykazała, że na przestrzeni 2009-2015 roku łączna liczba niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Solina wyniosła 134 osoby. 43% (58 os.) w/w osób miało przyznane **znaczny** stopień niepełnosprawności, z tego 40 osób (30%) uzyskało symbol **05-R** – upośledzenie narządu ruchu, w tym m.in. wady wrodzone i rozwojowe narządu ruchu, układowe choroby tkanki łącznej, zapalenie stawów, choroby zwyrodnieniowe stawów, nowotwory narządu ruchu czy amputacje oraz wiele innych schorzeń w obrębie narządu ruchu, 50 osób (37%) **07-S** – choroby układu oddechowego i krążenia, w tym m.in. przewlekła obturacyjna choroba płuc (POChP), zakaźne choroby płuc, prowadzące do niewydolności oddechowej, nowotwory płuc i opłucnej, wrodzone i nabyte wady serca, choroba niedokrwienna serca, nadciśnienie tętnicze z powikłaniami i wiele innych, natomiast 49 osób (36%) **10-N** – choroby neurologiczne, w tym m.in. naczyniopochodny udar mózgu, guzy

centralnego układu nerwowego, pourazowa cerebrastenia i encefalopatia, choroby rdzenia kręgowego i inne. **Umiarkowany** stopień przyznano 40% (tj. 53 os.), w tym głównie symbol **05-R** - 39 osób (29%), i **07-S** 35 osób (tj. 26%) zaś 17% ogółu mieszkańców Gminy Solina (23 os.) przyznano stopień **lekki**, najliczniej przyznano symbol 05-R 11 os. (8%) i 10-N 10 os (7,5%). W Gminie Solina najczęściej opiekę nad osobami niepełnosprawnymi sprawują najbliżsi członkowie rodzin. Natomiast osoby niepełnosprawne, samotnie mieszkające mają możliwość skorzystania z usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. W Gminie Solina brak jest dziennych domów opieki i środowiskowych domów samopomocy. Główną przyczyną występujących braków jest rozległość terenu i w związku z tym zwiększony kosztu trzymania takich placówek wsparcia dziennego. Najliczniejszą grupę niepełnosprawnych mieszkańców Gminy Solina stanowią osoby powyżej 60 roku życia, w liczbie 54 osoby, co stanowi 40% ogółu z nieznaczną przewagą mężczyzn (54%). W latach 2009-2015 najliczniejszą grupę wśród osób dotkniętych niepełnosprawnością w Gminie Solina stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym i/lub gimnazjalnym (57 osób- 43%) i zasadniczym zawodowym (20% - 27 os.) oraz średnim, 20 %- 27 os.) natomiast 8% (11 os.) ma wyższe wykształcenie. Niski poziom wykształcenia w istotny sposób utrudnia osobom niepełnosprawnym funkcjonowanie na rynku pracy i utrzymanie posiadanego zatrudnienia.). Integracja społeczna osób niepełnosprawnych przez pracę stanowi bardzo wymagające i trudne do realizacji zadanie. W okresie 2009-2015 zdecydowana większość osób dotkniętych niepełnosprawnością w Gminie Solina była bierna zawodowo tj. 89% (119 osób). Aktywnych zawodowo było 15 osób (11%) dotkniętych niepełnosprawnością. W tabeli poniżej zostanie przedstawiona liczba osób niepełnosprawnych do 16 roku życia wg danych Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku..

Tabela 15: Liczba osób niepełnosprawnych do 16 r. ż. wg danych Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku

SYMBOL	Liczba osób wg wieku			Płeć		RAZEM
	do 3 lat	4-7	8-16	Kobiety	Mężczyźni	
01-U	0	0	0	0	0	0
02-P	0	0	1	1	0	1
03-L	0	1	0	0	1	1
04-O	0	0	4	0	4	4
05-R	0	0	1	1	0	1
06-E	0	1	0	0	1	1
07-S	1	2	2	1	4	5
08-T	0	0	0	0	0	0
09-M	0	0	1	1	0	1
10-N	0	0	1	0	1	1
11-I	1	0	1	0	2	2
12-C	1	1	0	0	2	2
Razem	3	5	11	4	15	19
%	8%	26%	58%	21%	79%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku

Z danych przedstawionych w tabeli wyżej wynika, że w latach 2009-2015 łączna liczba niepełnosprawnych do 16 roku życia mieszkańców Gminy Solina wyniosła 19 osób, z czego 15 osób (79%) stanowili mężczyźni, a 4 osoby (21%) kobiety. Najbardziej liczną grupę stanowiły osoby w wieku 8-16 lat i wynosiła 11 osób (58%).

Analizując sytuację osób niepełnosprawnych, należy mieć na uwadze, że stopień niepełnosprawności jest określany przez Zespół d/s Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS i KRUS dlatego powyższe dane nie są kompletne. Jak wynika z danych przedstawionych w części dotyczącej przyczyny korzystania ze świadczeń finansowych pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku w latach 2012-2016 korzystała następująca liczba osób niepełnosprawnych : w 2012 r.- 44 os., w 2013- 48 os., w 2014- 57 os., w 2015- 44 os. oraz w 2016- 39 os. W tabeli nr 16 przedstawiono kwotę wydatków i liczbę świadczeń udzielonych w 2016 roku rodzinom, których jeden z członków posiada orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Tabela 16: Wsparcie udzielone przez GOPS Solina z/s w Polańczyku rodzinom osób niepełnosprawnych w 2016 roku.

Lp.	ŚWIADCZENIE	KWOTA	LICZBA ŚWIADCZEŃ
I.	Świadczenia rodzinne:		
1.	Dodatek do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	23 100 zł.,	235
	W tym:		
	na dziecko do 5 roku życia	3 020 zł.	37
	na dziecko powyżej 5 roku życia	2 080 zł	198
	RAZEM:	23 100	235
II.	Świadczenia opiekuńcze:		
2.	Zasiłki pielęgnacyjne	223 686 zł	1462
	Z tytułu:		
	niepełnosprawność dziecka	39 168 zł	256
	Osoba niepełnosprawna pow. 16 r.ż. leg. się znacznym stopniem niepełnosprawności	79 560 zł	520
	Osoba, która ukończyła 75 r.ż.	1 989 zł	13
	Osoba niepełnosprawna pow. 16 r.ż. leg. się umiarkowanym stopniem niepełnosprawności	102 969 zł	673
3.	Świadczenia pielęgnacyjne	166 473 zł.	129
	Z tytułu:		
	rezygnacji zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej	166 473 zł	129
4.	Specjalny zasiłek opiekuńczy	104 422 zł.	204
	RAZEM:	494 581 zł	1795

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

11. Przemoc i uzależnienia

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie to główne przyczyny wywołujące zaburzenia prawidłowego funkcjonowania rodzin. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Uzależnienia powodują zaburzenia w relacji funkcji opiekuńczej, wychowawczej, socjalizacyjnej i emocjonalnej rodziny. Wzorce nadmiernego picia w rodzinie przechodzą często na kolejne pokolenie. Grono osób nadużywających alkohol i inne środki odurzające zwiększa się regularnie.

Wczesne zetknięcie z alkoholem jest szczególnie niebezpieczne, gdyż działa na młody organizm destrukcyjnie w sferze fizjologicznej i psychologicznej. Częste nadużywanie alkoholu szybko przekształca się w uzależnienie. Dlatego bardzo istotną rolę odgrywa profilaktyka uzależnień.

W celu przeciwdziałania narastaniu zjawiska alkoholizmu konieczne jest wzmocnienie działań profilaktycznych. Cel ten powinien być realizowany poprzez aktywne działanie Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Przeciwdziałania Alkoholizmowi, której głównym zadaniem dążenie do podjęcia działań przez osobę/osoby uzależnione i członków najbliższej

rodziny w kierunku rozwiązania problemu dotyczącego uzależnienia oraz interweniowanie w związku z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości w zakresie reklamy oraz sprzedaży napojów alkoholowych osobom nieletnim lub nietrzeźwym. Jak wynika z obserwacji w/w zjawisk pożądanym jest utrzymanie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego przy Urzędzie Gminy Solina z/s w Polańczyku świadczącego usługi z zakresu poradnictwa psychologicznego w sytuacjach kryzysów rodzinnych, małżeńskich i osobistych; problemów wychowawczych z dziećmi i młodzieżą, terapia rodzin z dziećmi wykazującymi zaburzenia zachowania oraz organizacją spotkań konsultacyjno- superwizyjnych dla osób zajmujących się pracą socjalną w rodzinie. Zjawisko narkomanii pojawiło się stosunkowo niedawno i ma wysoką dynamikę. Ostatnie trendy rozwoju tej dysfunkcji wskazują, że z większych ośrodków miejskich zjawisko to przenosi się do miasteczek i wsi. Stanowi ono jeden z najważniejszych problemów i zagrożeń z jakimi stykają się współczesne społeczeństwa. Narkomania występuje przede wszystkim wśród ludzi młodych, jednak liczba dzieci i młodzieży zażywających narkotyki jest trudna do określenia. Z danych uzyskanych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Solina wynika, że problem narkomanii nie istnieje (0 osób zakwalifikowanych do udzielenia pomocy z powodu narkomanii w okresie 2012-2016) ale w rzeczywistości może on być nie do końca zdiagnozowany. Teoretycznie zjawisko narkomanii wiąże się z kłopotami osobistymi, trudnymi warunkami życia, wpływem niewłaściwego środowiska oraz chęcią ucieczki od rzeczywistości, która szczególnie młodym ludziom jawi się szaro i mało atrakcyjnie, a w rzeczywistości pojawiają się sygnały, że ludzie dobrze sytuowani, prowadzący dostatni tryb życia są również mocno zagrożeni narkomanią.

Przemoc w rodzinie to patologia mającą w wielu przypadkach swoje źródło w ubóstwie i uzależnieniach. Jej ofiarami są osoby słabe fizycznie, psychicznie, o niskim poczuciu własnej wartości, zależne w jakiś sposób od sprawcy. Na ogół należą do nich kobiety i dzieci, rzadziej osoby niepełnosprawne, starsze i chore. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Gminie Solina w latach 2012-2016.

Tabela 17: Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Gminie Solina w latach 2012-2016.

Cel działania	2012	2013	2014	2015	2016
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	267 321	280 990	292 389	291 108	303 044
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	7 924	9 143	5 455	9 798	6 450
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	1 250	1 892	759	355	1 429
RAZEM	276 495	292 025	298 563	301 261	310 923

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych własnych GOPS Solina.

W latach 2012-2016 wysokość kwot wydatkowanych w Gminie na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień i przemocy w rodzinie systematycznie wzrasta (2012 r.- 276 495 zł.; 2013 r.- 292 025 zł.; 2014 r.- 298 563 zł.; 2015 r. - 301 261 zł. 2016 r.- 310 923 zł.).

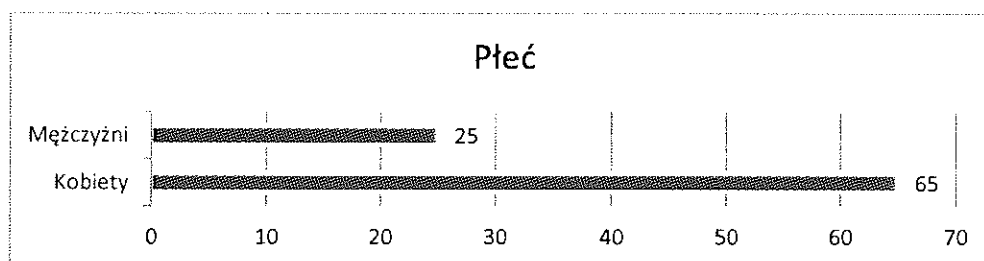
Obok Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, istotną funkcję w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie pełni Zespół Interdyscyplinary ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie w Gminie świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W latach 2012-2016 była ona udzielana rodzinom i osobom w rodzinach, które zmagają się z alkoholizmem. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia GOPS-u w związku z alkoholizmem wzrasta. W 2016 roku, udzielenie pomocy GOPS rodzinom z powodu alkoholizmu wskazano w przypadku 20 rodzin. Zaznaczyć należy, że liczba ta systematycznie wzrasta w porównaniu z wcześniejszymi latami (2012- 11, 2013-12, 2014- 13, 2015- 19, 2016 r. – 20) .

Ważną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w Gminie odgrywa również policja. Współpracuje ona w powyższym zakresie z GKRPA, GOPS-em, PCPR-em oraz pedagogami szkolnymi i kuratorami sądowymi

12. Problemy społeczne w opinii środowiska lokalnego

W celu dokonania diagnozy problemów społecznym niezbędne jest przeprowadzenie badania mających przede wszystkim na celu opinii środowiska lokalnego na temat przedmiotu diagnozy. W ramach diagnozy problemów Społecznych w Gminie Solina przeprowadzono anonimową ankietę wśród mieszkańców Gminy. Udział w badaniu wzięło 90 osób. W ankiecie respondenci odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w Gminie.

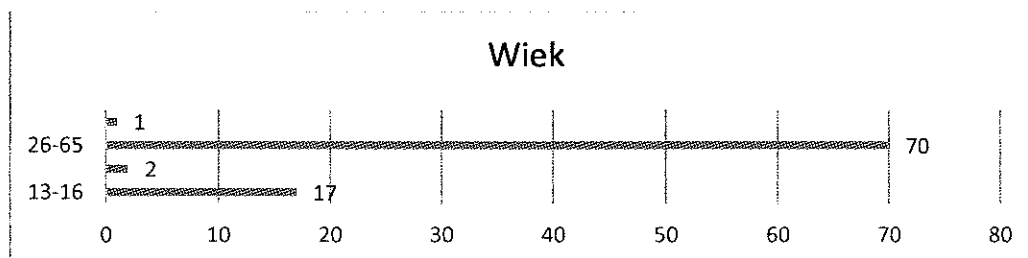
Wykres 3: Ankietowani wg płci

Źródło: Opracowanie własne

W badaniu wzięło udział 90 osób, w tym 25 mężczyzn (28%) i 65 kobiet (72%)

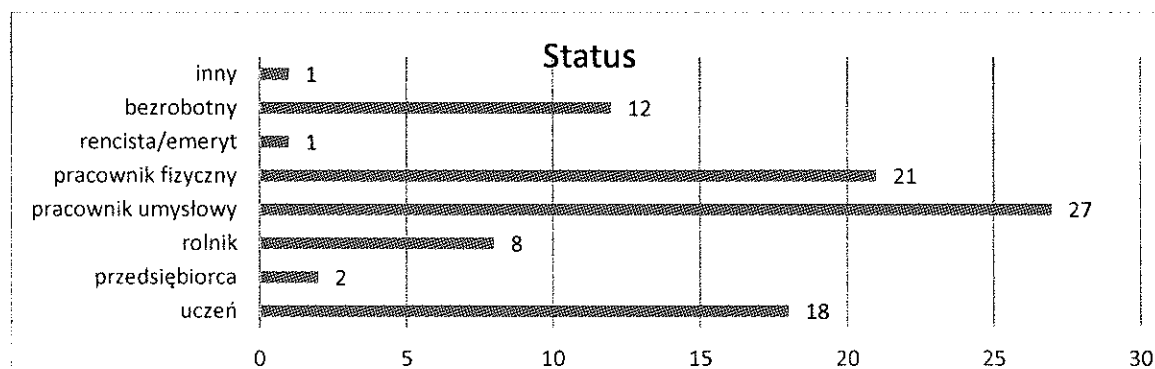
Wykres 4: Wiek ankietowanych.

Źródło: Opracowanie własne

Największą grupę ankietowanych stanowiły osoby w wieku 26-65 lat w liczbie 70 osób, stanowiące 78% grupy badawczej. 17 osób ankietowanych (19%) było w wieku 13-16 lat, 2 osoby (2%) w wieku 17-25 lat zaś 1 osoba (1%) w wieku powyżej 65 roku życia.

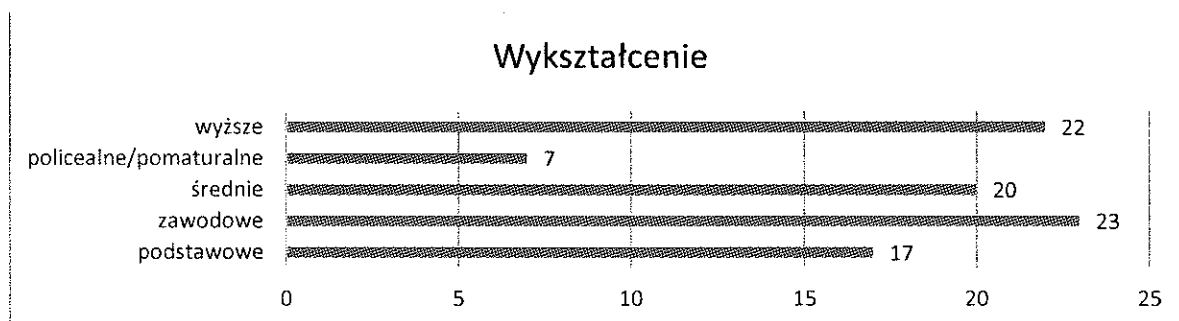
Wykres 5: Status ankietowanych.

Źródło: Opracowanie własne

Status osób biorących udział w badaniu przedstawia się następująco: 18 osób (20%) - uczeń; 2 os. (2%) przedsiębiorca; 8 os. (9%) - rolnik; 27 os. (30%) - pracownik umysłowy; 21 os. (23%) - pracownik fizyczny; 1 os. (1%) - emeryt/rencista; 12 os. (14%) bezrobotny, 1 os. (1%) - inny nieokreślony przez ankietowanego.

Wykres 6: Wykształcenie ankietowanych

Źródło: Opracowanie własne

Największą grupę badanych stanowiły osoby posiadające wykształcenie zawodowe- 23 osoby, które stanowiły 26% ogółu badanych zaś 23 osoby (25%) mające wykształcenie wyższe. Grupa 20 osób (22%) ma wykształcenie średnie, a 17 osób (19%) podstawowe. Wśród ankietowanych 7 osób (8%) posiada wykształcenie policealne lub pomaturalne.

W pierwszej kolejności zapytano ankietowanych: **W jaki stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w Gminie?** Respondenci mieli możliwość dokonania oceny punktowej w skali 1-4, gdzie punktacja oznaczała: 0 pkt- bardzo niezadowolony/a, 1 pkt- niezadowolony/a, 2 pkt- niezdecydowany/a, 3 pkt- zadowolony/a, 4 pkt- bardzo zadowolony/a. Wyniki przedstawia wykres nr 7

Wykres 7: W jaki stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w Gminie?

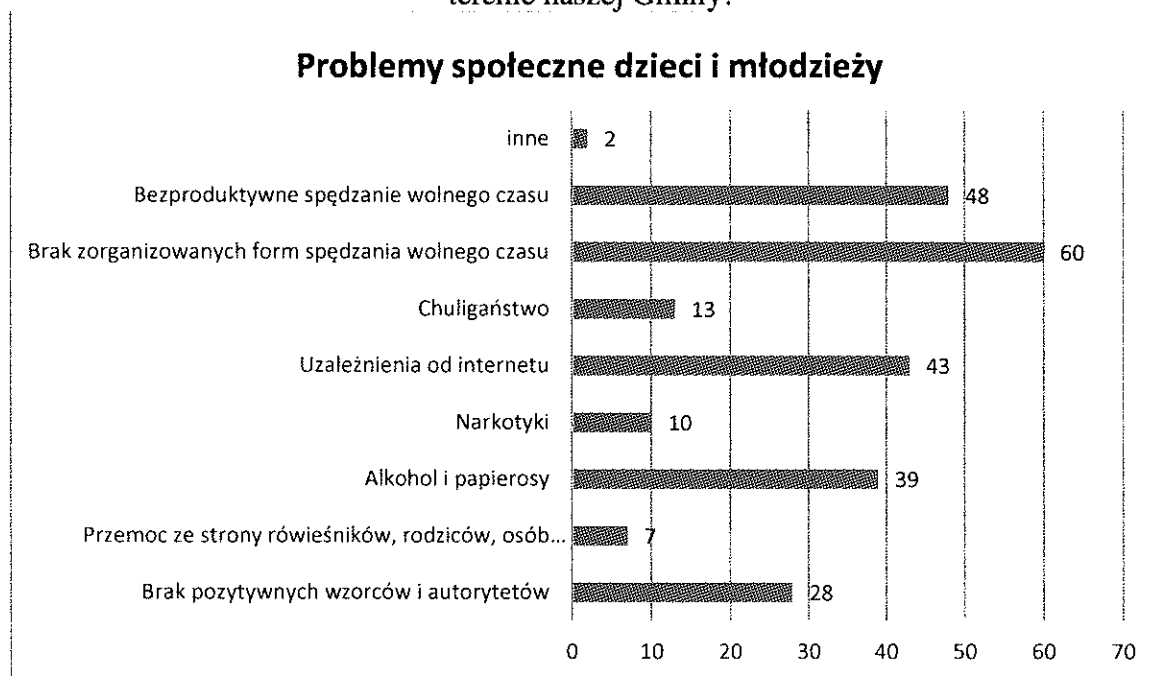
Źródło: Opracowanie własne

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że mieszkańcy Gminy są w większości zadowoleni z poziomu życia w Gminie Solina. Największą liczbę punktów respondenci przyznali w zakresie miejsca rekreacji (np. Parki, skwery, place zabaw, ścieżki spacerowe, ścieżki rowerowe) oraz organizacja imprez cyklicznych w Gminie- co świadczy o odpowiednim przygotowaniu Gminy do obsługi ruchu turystycznego w regionie. Najmniej punktów ankietowani przyznali – tym samym wskazali problemy w zakresie dostępności doradztwa psychologiczno-prawnego,

słabnące lub brak więzi międzyludzkich integrujących mieszkańców oraz brak placówek zapewnienia opieki dzieciom do lat 5.

Kolejne pytanie brzmiało: **Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?** Uzyskane odpowiedzi przedstawia wykres nr 8

Wykres 8: Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

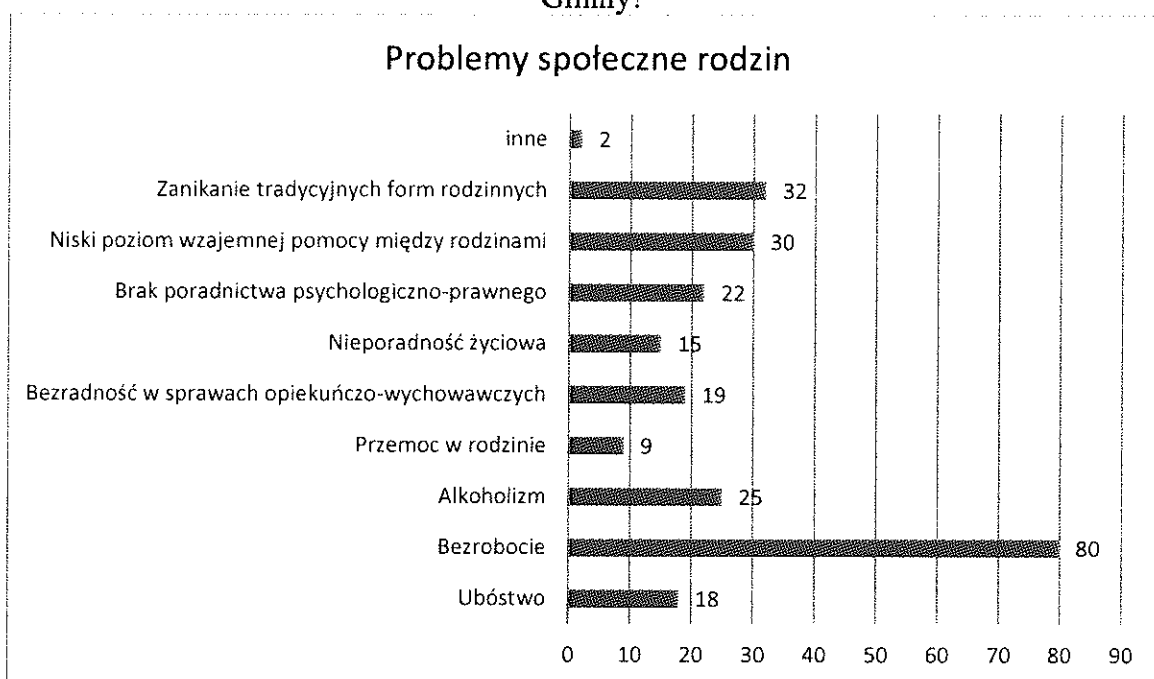

Źródło: Opracowanie własne

Respondenci zauważają problem bezproduktywnego spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież (19%) i brak zorganizowanych form spędzania wolnego czasu skierowanych do dzieci i młodzieży (24%). Z wyżej przedstawionych danych widoczny jest problem uzależnienia od internetu (17%) oraz bezpośredni dostęp do alkoholu i papierosów (16%). Brak pozytywnych wzorców i autorytetów do naśladowania stanowią również duży problem społeczny (11%). Za mniej ważne problemy społeczne dzieci i młodzieży respondenci uznali chuligaństwo (5%), narkotyki (4%) i przemoc ze strony rówieśników, rodziców osób dorosłych (3%).

Następne pytanie brzmiało: **Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?** Odpowiedzi ankietowanych przedstawia wykres nr 9

Wykres 9 Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

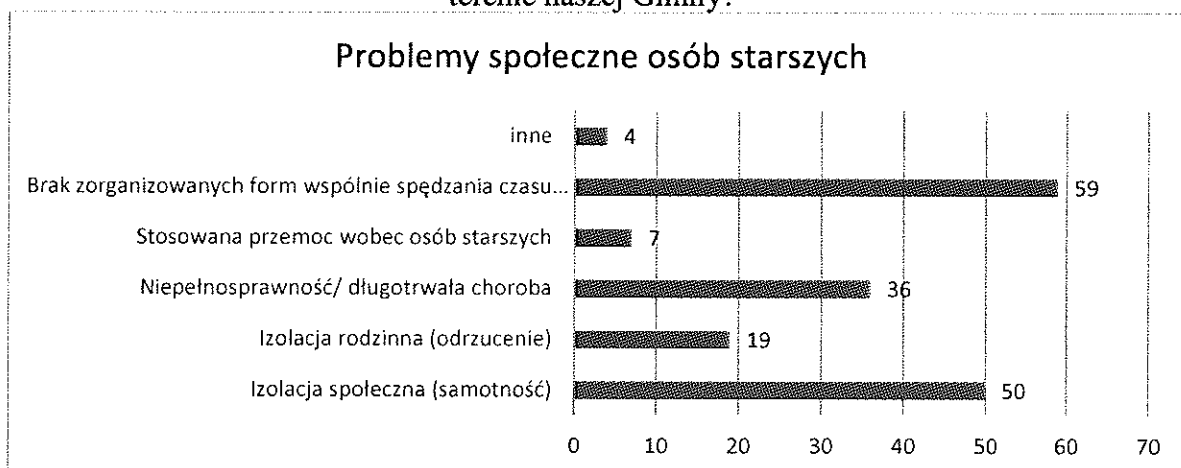

Źródło: Opracowanie własne

Z odpowiedzi wynika, że ankietowani uznali bezrobocie jako główny problem społeczny rodzin mieszkających na terenie Gminy Solina (31,7%), za mniej ważne odpowiadający uznali zanikanie tradycyjnych form rodzinnych (12,7%), niski poziom wzajemnej pomocy między rodzinami (11,9%), alkoholizm (9,9%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (7,5%) oraz brak poradnictwa psychologiczno-prawnego (8,7%).

Zapytano respondentów: **Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?** Odpowiedzi przedstawiono na wykresie nr 10

Wykres 10: Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

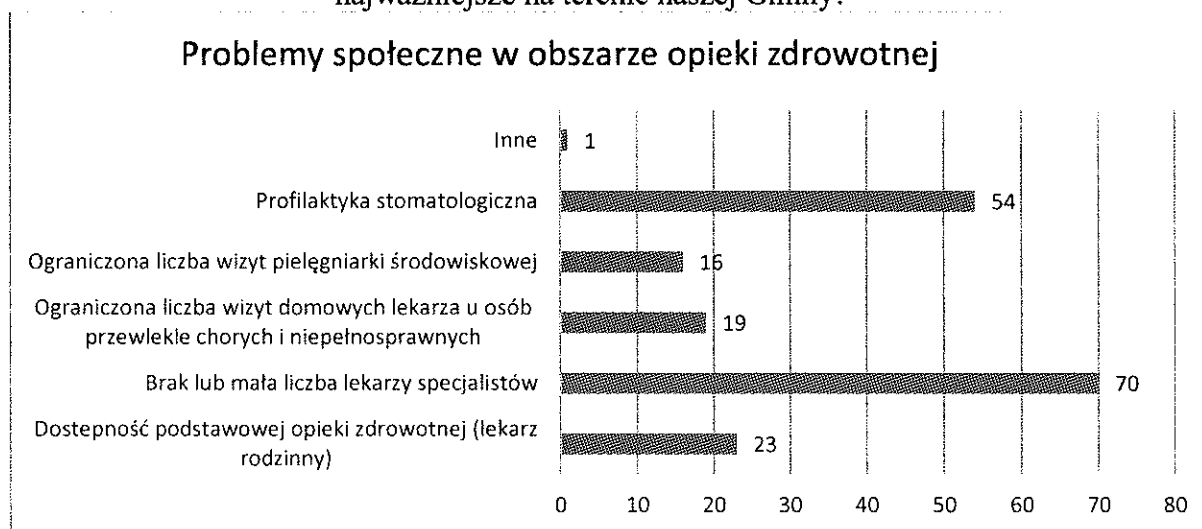

Źródło: Opracowanie własne

W opinii badanych to brak zorganizowanych form wspólnie spędzania czasu dla osób starszych (33,7%) oraz izolacja społeczna (samotność) (28,6%) są najważniejszymi problemami społecznymi dotyczącymi osób starszych zamieszkałych na terenie Gminy Solina. Istotnym problemem jest również w opinii badanych niepełnosprawność/ długotrwała choroba (20,6%), nieco mniej ważnym jest izolacja rodzinna (odrzućenie) tj. 10,9% oraz stosowana przemoc wobec starszych (4%) i inne niewymienione (2,3%).

Na pytanie: **Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?**- uzyskane odpowiedzi przedstawia wykres nr 12

Wykres 11: Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

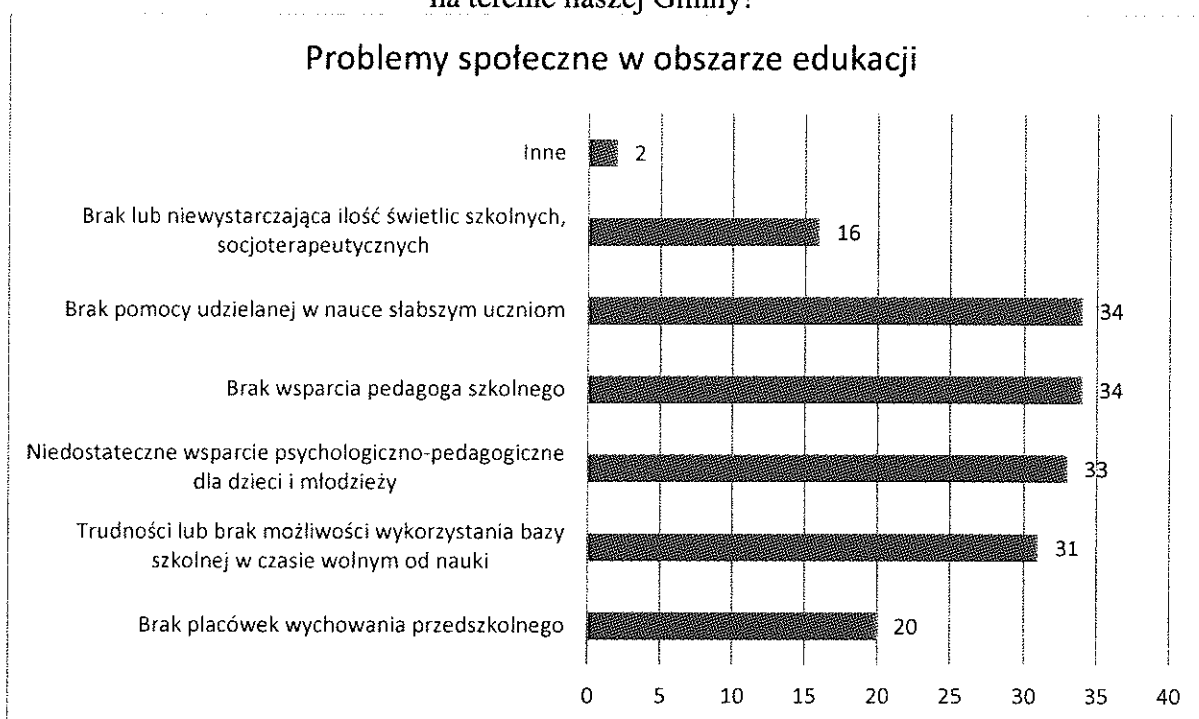

Źródło: Opracowanie własne

Badani uznali, że brak lub mała liczba lekarzy specjalistów jest najważniejszym problemem społecznym dotyczącym mieszkańców Gminy Solina (38,3%) oraz nieodpowiednia profilaktyka stomatologiczna (29,5%). Mniej istotnymi problemami społecznymi wg respondentów są: dostępność podstawowej opieki zdrowotnej (lekarz rodzinny) (12,6%), Ograniczona liczba wizyt domowych lekarza u osób przewlekle chorych i niepełnosprawnych (10,4%), ograniczona liczba wizyt pielęgniarki środowiskowej (8,7%) oraz 1 badany w odpowiedzi „inne” zwrócił uwagę na problem dotyczący kolejek do lekarza (0,5%).

Kolejne pytanie brzmiało: „**Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?**” Uzyskane odpowiedzi przedstawia wykres nr 12

Wykres 12: Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

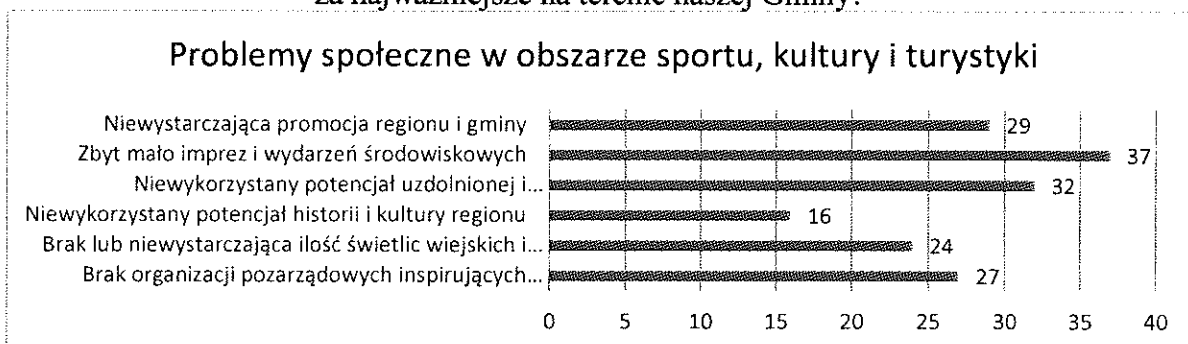

Źródło: Opracowanie własne

Z odpowiedzi ankietowanych wynika, że najważniejszymi problemami społecznymi w obszarze edukacji są: brak pomocy udzielanej w nauce słabszym uczniom (20%), brak wsparcia pedagoga szkolnego (20%), niedostateczne wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla dzieci i młodzieży (19,4%) oraz trudności lub brak możliwości wykorzystania bazy szkolnej w czasie wolnym od nauki (18,2%). Za nieco mniej istotne problemy w w/w zakresie badani uznali brak placówek wychowania przedszkolnego (11,8%) i brak lub niewystarczająca ilość świetlic szkolnych, socjoterapeutycznych (9,4%). 1,2% ankietowanych udzieliło odpowiedzi „inne” bez podania problemu.

W kolejnym pytaniu zapytano respondentów: **Jakie problemy społeczne w obszarze sportu, kultury i turystyki uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?**

Wykres 13: Jakie problemy społeczne w obszarze sportu, kultury i turystyki uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?

Źródło: Opracowanie własne

Z uzyskanych odpowiedzi wynika, że w opinii badanych do najważniejszych problemów społecznych w obszarze sportu, kultury i turystyki należą: zbyt mało imprez i wydarzeń środowiskowych (22,4%), niewykorzystany potencjał uzdolnionej i utalentowanej młodzieży (19,4%), niewystarczająca promocja regionu i Gminy (17,6%), brak organizacji pozarządowych inspirujących działalność kulturalną i sportową (16,4%), brak lub niewystarczająca ilość świetlic wiejskich i ognisk kultury (14,5%) oraz niewykorzystany potencjał historii i kultury regionu (9,7%).

Ankietowani w kolejnym pytaniu oceniali w skali 1-10 pkt zadania służące rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy Solina. Powyższa skala oznaczała od 1 pkt- mało ważne do 10 punktów oznaczających bardzo ważne. Wykres nr 14 przedstawia uzyskane odpowiedzi.

Wykres 14: Ocena zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy Solina

Źródło: Opracowanie własne

Analizując uzyskane odpowiedzi można zauważyć, że ankietowani zwrócili szczególną uwagę na problemy dotyczące przemocy w rodzinie i konieczność stworzenia grupy wsparcia dla tych osób oraz zapewnienie dostępu do pedagoga szkolnego, psychologa, logopedy, opieki stomatologicznej dzieci i młodzieży szkolnej i przedszkolnej. Za równie istotne problemy badani uznali min. profilaktykę uzależnień dla dzieci, młodzieży i dorosłych, usługi opiekuńcze dla osób starszych lub niepełnosprawnych oraz utworzenie placówek integracji społecznej (Klub Seniora, Uniwersytet III wieku)

13. Analiza SWOT

Do przeprowadzenia analizy strategicznej wybrano metodę SWOT. Analiza SWOT szereguje informacje wg. czterech kryteriów zawierających czynniki pozytywne, czynniki negatywne, szanse i zagrożenia. Analiza SWOT jest narzędziem pomocniczym umożliwiającym pogłębienie oceny otoczenia planowanych przedsięwzięć a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej, obejmuje ona nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu opieki społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. Innymi słowy szanse i zagrożenia stanowią pochodną wielu istniejących czynników. Wnioskowanie szans i zagrożeń oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron. Mocne strony polityki społecznej Gminy są czynnikami pozytywnymi z punktu możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego wywołanego m.in. realizacją GSRPS i działań dla aktywizacji społecznej i gospodarczej mieszkańców. Rozwój jest tu traktowany jako wszelkie pozytywne zmiany w systemie pomocy społecznej wywołane podjęciem działań zawartych w strategii.

Tabela 18: Analiza SWOT

MOCNE STRONY (czynniki wewnętrzne/pozytywne)	SŁABE STRONY (czynniki wewnętrzne/negatywne)
<ul style="list-style-type: none"> • Właściwie realizowana działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej • Odpowiednia znajomość pracowników pomocy społecznej, pedagogów szkolnych, policję specyfiki środowiska lokalnego przez m.in. • Doświadczenie samorządu w zakresie pozyskiwania środków pomocowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Niskie wydatki budżetu Gminy na pomoc społeczną • Znaczna liczba osób długotrwale bezrobotnych • Starzejące się społeczeństwo • Mało skuteczna edukacja i profilaktyka zdrowotna • Niskie kwalifikacje lub ich brak wśród osób bezrobotnych • Zbyt mała ilość ofert pracy

<ul style="list-style-type: none"> • Właściwa i efektywna działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych • Działalność Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego przy Urzędzie Gminy • Istniejące placówki oświatowe • Możliwość działania organizacji i instytucji zajmujących się rozwiązywaniem problemów społecznych • Typowo turystyczny charakter Gminy Solina • Istniejąca infrastruktura sportowa i rekreacyjna • wolne/niewykorzystane zasoby lokali komunalnych z możliwością adaptacji na cele mieszkaniowe. • Trwałość tradycji – podtrzymywanie więzi rodzinnych- rodziny wielopokoleniowe 	<ul style="list-style-type: none"> • Występujące w Gminie patologie społeczne • Nie urozmaicona oferta spędzania wolnego czasu skierowana do dzieci, młodzieży i osób starszych • Problem alkoholizmu • Niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców • Brak mieszkań socjalnych i komunalnych w stosunku do potrzeb
SZANSE (czynniki zewnętrzne/pozytywne)	ZAGROŻENIA (czynniki zewnętrzne /negatywne)
<ul style="list-style-type: none"> • Poprawa jakości usług świadczonych z zakresu pomocy społecznej • Podnoszenie kompetencji zawodowych poprzez udział w szkoleniach i kursach przez pracowników pomocy społecznej • Wzrost świadomości społeczeństwa na temat problemu niepełnosprawności • Kontynuacja zatrudnienia asystenta rodziny • Możliwość pozyskiwania środków z Unii Europejskiej w ramach projektów społecznych • Wykorzystywanie walorów turystyczno-rekreacyjnych dla rozwoju turystyki i poprawy jakości życia mieszkańców • Prospołeczna polityka państwa • Wzrost społecznej świadomości dot. potrzeb osób niepełnosprawnych i ich akceptacja • Kontynuacja wsparcia w ramach Programu FEAD (Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa 2014-2020) 	<ul style="list-style-type: none"> • Ubożenie społeczeństwa • Wysoki odsetek osób bezrobotnych oraz brak systemowych rozwiązań bezrobocia • Uzależnienie rodziny od pomocy społecznej • Zagrożenie występowania zjawiska „dziedziczenia biedy” • Niewystarczające środki finansowe na walkę z problemami społecznymi • Niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej • Negatywne zjawiska demograficzne • Brak zainteresowania wśród osób bezrobotnych, zagrożonych lub wykluczonych społecznie dokształcaniem, szkoleniami w celu przekwalifikowania zawodowego • Brak środków finansowych (lub niewystarczająca ilość) przyznanych samorządom lokalnym na realizację kolejnych zadań zleconych • Migracja zarobkowa mieszkańców w wieku produkcyjnym

	<ul style="list-style-type: none">• Roszczeniowe postawy klientów wobec pomocy społecznej
--	---

Źródło: Opracowanie własne

II. CZĘŚĆ PROGRAMOWA

1. Misja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i wskaźniki.

1.1. Misja i wizja określają najważniejsze, strategiczne założenia rozwojowe. Gminna Strategia Rozwiązywania problemów Społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025 wyznacza kluczowe obszary, w jakich koncentrować mają się działania w obrębie szeroko rozumianej polityki społecznej w powyższym okresie.

Misją Gminy Solina jest:

„Poprawa jakości życia mieszkańców Gminy”.

Komplementarną w stosunku do misji jest wizja.

Uwzględniając powyższe, wizji Gminy Solina nadano następujące brzmienie:

„Gmina Solina miejscem o wysokim standardzie jakości życia społecznego, przyjazne mieszkańcom i turystom, tworząca optymalne warunki sprzyjające rozwojowi kultury i przedsiębiorczości społecznej i integracji społecznej”.

1.2 Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych na kolejnych stronach celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań. Wśród tych ostatnich pogrubioną czcionką oznaczono te, które mają charakter priorytetowy

Cele strategiczne i operacyjne w zakresie polityki społecznej w Gminie Solina będą się opierały na oddolnej aktywności obywatelskiej oraz współpracy wielosektorowej w czterech priorytetowych obszarach:

- **OBSZAR 1: Rodzina, dzieci i młodzież** – Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży
- **OBSZAR 2: Osoby starsze i niepełnosprawne** – Wzrost aktywności społecznej i poprawa jakości życia jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.
- **OBSZAR 3: Integracja społeczna i zawodowa** – Wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej w Gminie

Tabela 19: Misja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i wskaźniki

OBSZAR 1: Rodzina, dzieci i młodzież					
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI	PODMIOTY REALIZUJĄCE I ZAANGAŻOWANE	BUDŻET
1. Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	1.1 Redukowanie zjawiska społecznego ubóstwa poprzez wzrost zatrudnienia	1. Rozpoznanie, analiza i bieżąca ocena sytuacji w rodzinach (określenie charakteru lokalnego ubóstwa). 2. Pomoc rodzinom wymagającym wsparcia (materiałna, prawna, psychologiczna). 3. Realizacja programów z zakresu dożywiania. 4. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób biernych zawodowo i bezrobotnych przede wszystkim w zakresie godzenia życia prywatnego i zawodowego, sprzyjającego podjęciu zatrudnienia. 5. Podjęcie działań i współpracy w zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych. 6. Edukacja w zakresie zarządzania gospodarstwem domowym. 7. Dostęp do prasy i internetu.	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych pomocą GOPS (łącznie z pracą socjalną) - Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy społecznej - Liczba osób objętych pomocą w ramach realizacji programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” - Liczba uczniów otrzymujących pomoc materialną w postaci: stypendium socjalnego, zasiłku szkolnego, wyprawki szkolnej - Liczba nowych programów na rzecz rodzin - Liczba rodzin objętych pomocą z systemu świadczeń rodzinnych - Liczba rodzin objętych pomocą z funduszu alimentacyjnego - Liczba projektów na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej, skierowanych do osób biernych zawodowo oraz bezrobotnych - Liczba osób biernych zawodowo i bezrobotnych uczestniczących w projektach na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej - Liczba osób korzystających z dodatków mieszkaniowych - Liczba mieszkańców zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • Placówki oświatowe • Organizacje pozarządowe • Biblioteki 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet Gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne
	1.2. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy i uzależnień	1. Działania profilaktyczne, kampanie informacyjne, edukacyjne i społeczne.		<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z pomocy prawnej i psychologicznej - Liczba udzielonych porad (psychologicznych, prawnych) 	<ul style="list-style-type: none"> • Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania

		<p>2. Rozwój współpracy podmiotów polityki społecznej.</p> <p>3. Pomoc prawną i psychologiczną.</p> <p>4. Zmniejszenie skali przemocy w rodzinach.</p> <p>5. Podjęcie działań z zakresu interwencji kryzysowej.</p> <p>6. Udzielanie pomocy w formie poradnictwa, wsparcia, schronienia.</p> <p>7. Przystąpienie do konkretnych działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc.</p>	<p>- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych, edukacyjnych i społecznych</p> <p>- Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”</p> <p>- Liczba działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc</p> <p>- Liczba osób korzystających z pomocy w formie poradnictwa, wsparcia, schronienia</p> <p>- Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego</p>	<p>Przemocy Rodzinie Gminie Solina</p> <ul style="list-style-type: none"> • GOPS • Organizacje pozarządowe • Biblioteka • GKRPA • Szkoły 	<p>-</p> <p>w</p> <p>w</p> <p>- Środki zewnętrzne</p>
<p>1.3. Realizacja działań dotyczących wsparcia rodziny.</p>	<p>1. Podjęcie działań wspierających samodzielność rodzin.</p> <p>2. Działania edukacyjne, poradnictwo, praca socjalna.</p> <p>3. Podnoszenie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób pracujących na rzecz wsparcia rodziny i rozwoju systemu pieczy zastępczej.</p> <p>4. Przeciwdziałanie rozwojowi dysfunkcyjności rodzin.</p> <p>6. Wsparcie w formie asystenta rodziny.</p> <p>7. Reintegracja rodzin.</p> <p>8. Współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.</p> <p>9. Złagodzenie negatywnych skutków uzależnień.</p>	<p>- Liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym</p> <p>- Liczba projektów/przedsięwzięć przeciwdziałających dysfunkcyjności rodzin oraz wspierających ich samodzielność</p> <p>- Liczba asystentów rodziny</p> <p>- Liczba rodzin objętych pracą asystenta rodziny</p> <p>- Liczba wniosków GKRPA o leczenie odwykowe osób uzależnionych od alkoholu</p> <p>Liczba zorganizowanych szkoleń dla pracowników pomocy społecznej w zakresie wsparcia rodziny podnoszących kwalifikacje zawodowe</p> <p>- Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej</p> <p>- Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS. • GKRPA • Organizacje pozarządowe 	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet państwa</p> <p>Środki zewnętrzne</p>	
<p>1.4. Współpraca w zakresie rozwoju edukacji i sposobu spędzania wolnego czasu</p>	<p>1. Wspieranie rozwoju rozmaitych form edukacji dorosłych.</p> <p>2. Wspomaganie rozwoju działań z zakresu edukacji dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych.</p>	<p>- Procent mieszkańców (osób dorosłych) objętych różnymi formami kształcenia dorosłych</p> <p>- Liczba osób biorących udział w programach w zakresie upowszechniania turystyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • UG • Placówki oświatowe • Biblioteki • GOKSiT • Organizacje pozarządowe 	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>Budżet gminy</p> <p>Budżet państwa</p> <p>Środki zewnętrzne</p>	

		<p>3. Rozwój dostępu do edukacji, kultury, sportu, wypoczynku i rekreacji.</p> <p>4. Współpraca w zakresie organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz całych rodzin.</p> <p>5. Tworzenie przestrzeni oraz form aktywizacji przyjaznych rodzinom i wspierających ich aktywność.</p> <p>6. Urozmaicenie oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba placówek oświatowych prowadzonych/dotowanych przez Gminę Solina - Liczba dzieci objętych edukacją przedszkolną - Liczba osób biorących udział w ogólnodostępnych programach sportowo-rekreacyjnych - Liczba imprez kulturalnych - Liczba uczestników imprez kulturalnych - Liczba warsztatów edukacyjnych - Liczba uczestników warsztatów edukacyjnych - Liczba dzieci objętych programem stypendialnym 		
	<p>1.5. Wsparcie procesu nauczania</p>	<p>1. Promocja edukacji obywatelskiej wśród dzieci i młodzieży</p> <p>2. Doradztwo zawodowe skierowane do uczniów ułatwiające wybór kariery zawodowej.</p> <p>3. Inicjowanie działań w kierunku organizacji dodatkowych zajęć pozalekcyjnych.</p> <p>4. Promocja szkolnictwa zawodowego.</p> <p>6. Współpraca w zakresie edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba warsztatów i szkoleń zorganizowanych dla dzieci i młodzieży w ramach edukacji obywatelskiej - Liczba zorganizowanych spotkań dotyczących porad zawodowych dla młodzieży - Liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć pozalekcyjnych - Liczba zorganizowanych dodatkowych zajęć wyrównawczych, pozalekcyjnych, pozaszkolnych - Liczba uczniów, którzy zakończyli udział w zajęciach wyrównawczych, pozalekcyjnych, pozaszkolnych - Liczba jednostek oświatowych, które doposażono w pomoce dydaktyczne - Liczba porad edukacyjno-profilaktycznych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • Placówki oświatowe • Biblioteki • GOKSiT • Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne

OBSZAR 2: Osoby starsze i niepełnosprawne					
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI	PODMIOTY REALIZUJĄCE I ZAANGAŻOWANE	BUDŻET
1. Wzrost aktywności społecznej i poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych.	2.1. Udoskonalenie warunków życia, rozwoju i aktywności	<ol style="list-style-type: none"> 1. Analiza potrzeb i zasobów osób niepełnosprawnych. 2. Wsparcie rozwoju samoorganizacji i samopomocy osób niepełnosprawnych i ich rodzin. 3. Wsparcie rozwoju i doskonalenie instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych form pomocy. 4. Promocja profilaktyki zdrowia psychicznego. 5. Wsparcie rodzin i opiekunów osób niepełnosprawnych. 6. Podjęcie działań w zakresie integracji i aktywizacji społeczno-zawodowej. 7. Likwidacja barier społecznych i architektonicznych. 8. Współpraca w tworzeniu warunków pracy chronionej przez potencjalnych pracodawców. 9. Poprawa dostępności i jakości usług w instytucjach publicznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób objętych pomocą GOPS z tytułu niepełnosprawności lub długotrwałej choroby - Liczba działań realizowanych w ramach programów na rzecz ochrony zdrowia psychicznego - Liczba niepełnosprawnych korzystających z programów włączających na rynek pracy - Liczba działań podjętych w celu likwidacji barier architektonicznych 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • Organizacje pozarządowe • PCPR 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne
	2.2. Wspieranie rozwoju działań profilaktycznych dotyczących promocji zdrowia fizycznego i psychicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie realizacji zadań z zakresu zdrowego stylu życia i ochrony zdrowia. 2. Rozwój działań w zakresie kultury fizycznej, promocji zdrowego stylu życia oraz aktywnej rekreacji. 3. Rozwój działań mających na celu podniesienie świadomości prawnej osób niepełnosprawnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zadań realizowanych w ramach programów profilaktyki Zdrowotnej - Środki finansowe przeznaczane na realizację zadań w ramach programów profilaktyki zdrowotnej - Liczba osób korzystających z zadań realizowanych w ramach programów profilaktyki zdrowotnej - Liczba osób korzystających z różnych form zajęć proponowanych przez Gminny 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • Organizacje pozarządowe • PCPR 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne

	2.3. Rozwój społecznej świadomości dotyczącej kwestii niepełnosprawności	4. Realizacja i specjalistycznych opiekuńczych i zwykłych usług	<p>Ośrodek Kultury Sportu i Turystyki w Polańczyku, Gminne Biblioteki i inne</p> <ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych - Liczba rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z grup wsparcia - Liczba niepełnosprawnych korzystających z programu włączających do społeczeństwa oraz uczestniczących do SDS, Dzienny Dom Pobytu itp. - Liczba organizacji i działających na rzecz osób niepełnosprawnych - Liczba inicjatyw podejmowanych przez organizacje społeczne na rzecz osób niepełnosprawnych - Liczba kampanii społecznych promujące pozytywny wizerunek osób niepełnosprawnych - Liczba imprez integracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • PCPR • Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne
2.4 System wyrównywania szans i wsparcia na rzecz osób starszych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza i monitoring sytuacji osób starszych. 2. Stworzenie warunków do samoorganizacji i wsparcia osób starszych. 3. Edukacja osób starszych – Akademia Seniora. 4. Realizowanie projektów z zakresu profilaktyki i zdrowia osób starszych. 5. Intensyfikacja systemu wsparcia instytucjonalnego, usług i świadczeń na rzecz osób starszych. 6. Inicjatywa przedsięwzięć wspomagających samodzielność u osób starszych w zakresie zaspokajania potrzeb, redukujących skalę ich uzależnienia od otoczenia i instytucjonalnej pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba osób starszych (pow.65 r.ż.) w Gminie Solina - Liczba osób starszych (pow. 65 r.ż.) korzystających z pomocy społecznej - Liczba projektów/działań wspierających i promujących aktywność społeczną i zawodową osób starszych - Liczba osób starszych uczestniczących w projektach/działaniach wspierających i promujących aktywność społeczną i zawodową - Liczba osób zamieszkujących w DPS - Liczba osób oczekujących na przyjęcie do DPS-u - Liczba osób uczęszczających na spotkania Klubu Seniora - Liczba osób zrzeszających się w Gminnej Radzie Seniora 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • Organizacje pozarządowe • SPZOZ • GOKSiT • Biblioteki • Parafie • KGW 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne 	

		<p>7. Stwarzanie warunków pozwalających na rozwój potencjału rodziny, znajomych i bliskiego otoczenia w działaniach wspierających osoby starsze.</p> <p>8. Rozwój aktywności społecznej i zawodowej w tym min. Wsparcie w utworzeniu Gminnej Rady Seniora i Klubu Seniora</p> <p>9. Propagowanie wśród społeczeństwa idei wolontariatu oraz ruchu samopomocy.</p> <p>10. Rekomendacja rozwoju usług opiekuńczych i pielęgnacyjnych dla osób starszych.</p>			
	<p>2.5 Integracja pokoleń.</p>	<p>1. Podjęcie działań z zakresu promocji integracji pokoleń.</p> <p>2. Aktywizacja osób starszych do działań z zakresu edukacji, kultury i aktywnego wypoczynku.</p> <p>3. Wspomaganie działalności organizacji seniorskich oraz pracujących na rzecz osób starszych.</p> <p>4. Wzrost udziału osób starszych w życiu społeczności lokalnej</p> <p>5. Realizacja działań w zakresie pogłębienia więzi rodzinnych między seniorami, a dziećmi i wnukami, m.in. poprzez organizowanie wydarzeń wielopokoleniowych.</p>	<p>- Liczba seniorów uczestniczących w różnych formach edukacji, kultury i aktywnego wypoczynku</p> <p>- Liczba realizowanych działań z zakresu integracji międzypokoleniowych</p> <p>- Liczba kampanii społecznych i przedsięwzięć promujących w opinii publicznej pozytywny wizerunek i potencjał osób starszych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • SPZOZ • GOKSIT • Biblioteki • Parafie • ŚDS • GOPS 	<p>- Budżet gminy</p> <p>- Budżet państwa</p> <p>- Środki zewnętrzne</p>

OBSZAR 3: Integracja społeczna i zawodowa					
CELE STRATEGICZNE	CELE OPERACYJNE	KIERUNKI DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI	PODMIOTY REALIZUJĄCE I ZAANGAŻOWANE	BUDŻET
1. Wzrost poziomu zatrudnienia i integracji społecznej w Gminie	3.1. Realizacja programów aktywnej integracji społecznej i zawodowej	<p>1. Rozwój działań edukacyjnych, zawodowych, społecznych i zdrowotnych.</p> <p>2. Wykorzystania instrumentów aktywizacji edukacyjnej, kulturowej i sportowej w celu rozwoju integracji społecznej</p> <p>3. Zachęcanie do działań w ramach wolontariatu.</p> <p>4. Pobudzenie do działania osób bezrobotnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej poprzez zawierania kontraktów socjalnych.</p> <p>5. Aktywizacja osób bezrobotnych (w tym współfinansowanych z funduszy zewnętrznych).</p> <p>6. Współdziałanie z podmiotami działającymi z zakresie aktywizacji osób bezrobotnych.</p> <p>7. Wspieranie działań w zakresie tworzenia miejsc pracy i funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, rozwoju działalności gospodarczej, agroturystyki itp.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba zrealizowanych projektów o charakterze edukacyjnym, zawodowym, społecznym i zdrowotnym, sprzyjających włączeniu mieszkańców Gminy (szczególnie młodzież i bezrobotnych) na rynek pracy - Liczba uczestników projektów o charakterze edukacyjnym, zawodowym, społecznym i zdrowotnym, sprzyjających włączeniu mieszkańców Gminy (szczególnie młodzież i bezrobotnych) na rynek pracy - Liczba osób, które uczestniczą w kursach zawodowych lub aktywnie poszukują pracy - Liczba realizowanych projektów służących aktywizacji osób bezrobotnych - Liczba inicjatyw partnerskich na rzecz aktywizacji osób bezrobotnych podejmowanych - Liczba osób bezrobotnych objętych projektami/programami - Liczba osób bezrobotnych i długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej objętych działaniami w ramach pracy socjalnej; - Liczba osób bezrobotnych i długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, z którymi zawarto kontrakt socjalny; 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS • PUP • Organizacje pozarządowe 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy - Budżet państwa - Środki zewnętrzne
	3.2. Realizacja działań w zakresie	<p>1. Analiza środowiska lokalnego, określenie zasobów i potrzeb.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Liczba podmiotów działających na rzecz społeczności lokalnej - Liczba gospodarstw agroturystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • UG • GOPS 	<ul style="list-style-type: none"> - Budżet gminy

	organizowania społeczności lokalnej	<p>2. Rozwój współpracy międzysektorowej.</p> <p>3. Wsparcie w realizacji projektów partnerskich na rzecz lokalnej społeczności</p> <p>4. Wspieranie inicjatyw obywatelskich i działalności organizacji społecznych i grup nieformalnych.</p>	<p>- Liczba osób objętych działaniami w w/w zakresie</p> <p>- Liczba projektów edukacyjnych mających na celu rozwój przedsiębiorczości lokalnej/ społecznej</p> <p>- Liczba imprez integracyjnych organizowanych dla mieszkańców</p> <p>- Liczba działań promujących aktywność społeczno-ekonomiczną w Gminie</p> <p>- Liczba uczestników imprez integracyjnych organizowanych dla mieszkańców</p> <p>- Liczba spotkań, inicjatyw, projektów podjętych a rzecz aktywności społecznej</p> <p>- Poziom aktywności partnerstw integracyjnych i rozwojowych w Gminie oraz powiatowych, w których uczestniczy Gmina (np. LGD)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Placówki • Oświatowe • Organizacje pozarządowe 	<p>- Budżet państwa</p> <p>- Środki zewnętrzne</p>
--	-------------------------------------	---	--	--	--

Źródło: Opracowanie własne

Niezbędne dane, będące wskaźnikami będą pochodziły m.in. z ogólnodostępnych źródeł statystycznych (Główny Urząd Statystyczny) oraz z obowiązkowych sprawozdań jednostek podległych Urzędowi Gminy Solina z/s w Polańczyku tj.:

1. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Solinie z/s w Polańczyku.
2. Ocena zasobów pomocy społecznej.
3. Informacja z realizacji zadań Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Solina.
4. Informacja z działalności placówek oświatowych funkcjonujących na terenie Gminy Solina .
5. Sprawozdanie z działalności Gminnego Ośrodka Kultury Sportu i Turystyki w Polańczyku.
6. Sprawozdanie z działalności Gminnych Bibliotek
7. Informacja z realizacji zadań Gminnej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
8. Sprawozdania, informacje i dane statystyczne Powiatowego Urzędu Pracy w Lesku

2. Ramy finansowe

Niniejszy dokument określił cele i formy podjęcia koniecznych działań w zakresie rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Solina na lata 2017-2025. Realizacja w/w założeń wymaga odpowiednich źródeł finansowania. Przewiduje się, że główne znaczenie będą odgrywały środki własne Gminy Solina z/s w Polańczyku, budżet państwa i fundusze unijne pozyskane w ramach działań w zakresie polityki spójności w latach 2014-2020. Niezbędne będzie aplikowanie o pozyskanie środków pomocowych przez samorząd, organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców z terenu naszej Gminy.

Realizacja wyznaczonych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu Gminy;
- środki przekazane Gminie z budżetu państwa (dotacje);
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Społeczny).
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Rodziny Pracy i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej;

Ze względu na długi okres obowiązywania niniejszej strategii oraz na brak stałych, długookresowych źródeł finansowania nie jest możliwe precyzyjne określenie wysokości planowanych środków na realizację działań.

3. Monitoring strategii

Monitorowanie i ewaluacja realizacji strategii ma na celu ocenę realizowanych działań i weryfikację uzyskanych rezultatów w odniesieniu do założeń strategii. Monitoring powinien dotyczyć czasu realizacji zaplanowanych działań i założeń oraz źródeł finansowania. Monitoring jest istotny ze względu na możliwą dezaktualizację założeń spowodowaną zmianami lokalnej i krajowej sytuacji społeczno-gospodarczej i możliwą konieczność dokonania modyfikacji założeń strategii. Realizacja GSRPS będzie na bieżąco monitorowane przez powołany przez Wójta Gminy Solina zespół monitorujący, w skład którego będą wchodzić osoby reprezentujące podmioty realizujące Strategie jak również beneficjenci realizacji strategii. Zespół będzie prowadzić monitoring w zakresie rzeczowym i finansowym i po zakończeniu każdego roku realizacji Strategii przedstawi sprawozdanie Wójtowi Gminy Solina. Realizacja GSRPS zostanie podsumowana przez w/w zespół w formie końcowego sprawozdania.

Spis tabel

Tabela 1: Liczba mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016	24
Tabela 2: Podział mieszkańców Gminy Solina wg wieku i płci na dzień 31.12.2016 r.	24
Tabela 3: Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Solina	26
Tabela 4: Źródła dochodów mieszkańców Gminy Solina.	27
Tabela 5: Liczba bezrobotnych mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016	27
Tabela 6: Analiza profilu bezrobotnych z Gminy Solina w okresie 2012-2016	28
Tabela 7: Szkoły w Gminie Solina.....	29
Tabela 8: Stan zatrudnienia i wykształcenia pracowników GOPS na koniec 2016 roku	33
Tabela 9: Liczba klientów GOPS na przestrzeni 2012-2016 roku.....	34
Tabela 10: Powody udzielania pomocy klientom GOPS Solina.....	34
Tabela 11: Wydatki GOPS Solina przeznaczone na pomoc finansową.....	35
Tabela 12: Świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego i składki emerytalne i rentowe wypłacone w latach 2012-2016.....	35
Tabela 13: Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.....	36
Tabela 14: Wykaz osób z orzeczoną stopniem niepełnosprawności, mieszkańców Gminy Solina, powyżej 16 roku życia) w latach 2009 – 2015.....	38
Tabela 15: Liczba osób niepełnosprawnych do 16 r. ż. wg danych Powiatowego Zespołu d/s Orzekania o Niepełnosprawności w Sanoku.....	39
Tabela 16: Wsparcie udzielone przez GOPS Solina z/s w Polańczyku rodzinom osób niepełnosprawnych w 2016 roku.....	41
Tabela 17: Środki finansowe przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w Gminie Solina w latach 2012-2016.	42
Tabela 18: Analiza SWOT	51
Tabela 19: Misja, cele strategiczne i operacyjne, kierunki działań i wskaźniki	58

Spis rysunków

Rysunek 1: Mapa Polski.....	22
Rysunek 2: Mapa Województwa podkarpackiego.	22
Rysunek 3: Mapa Gminy Solina	22

Spis wykresów

Wykres 1: Podział mieszkańców Gminy Solina wg. wieku i płci na dzień 31.12.2016 r.....	25
Wykres 2: Struktura demograficzna mieszkańców Gminy Solina w latach 2012-2016.....	25
Wykres 3: Ankietowani wg płci.....	43
Wykres 4: Wiek ankietowanych.	44
Wykres 5: Status ankietowanych.	44
Wykres 6: Wykształcenie ankietowanych.....	44
Wykres 7: W jaki stopniu jest Pan(i) zadowolony(a) z następujących warunków życia w Gminie?	45
Wykres 8: Jakie problemy społeczne dzieci i młodzieży uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?	46
Wykres 9: Jakie problemy społeczne rodzin uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?	47
Wykres 10: Jakie problemy społeczne osób starszych uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?	47
Wykres 11: Jakie problemy społeczne w obszarze opieki zdrowotnej uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?.....	48

Wykres 12: Jakie problemy społeczne w obszarze edukacji uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?	49
Wykres 13: Jakie problemy społeczne w obszarze sportu, kultury i turystyki uważa Pan/Pani za najważniejsze na terenie naszej Gminy?	49
Wykres 14: Ocena zadań służących rozwiązywaniu problemów społecznych na terenie Gminy Solina.....	50

